

Notat – høring om forslag til nye jordstasjonsforskrifter for Svalbard og Antarktis

Forfattere

Richard B. Olsen, Kristian Åtland og Vidar S. Andersen

29. februar 2016

Godkjent av

Johnny Bardal

Emneord

Satellitter, Svalbard, Antarktis, Folkerett

Sammendrag

Samferdselsdepartementet har sendt ut på høring forslag til nye forskrifter for etablering og bruk av satellitt-jordstasjoner henholdsvis på Svalbard og i Antarktis. Forskriften for Svalbard skal erstatte eksisterende forskrift fra 1999. Forskriftene skal sikre at forvaltning av jordstasjonsvirksomheten samsvarer med de respektive traktatene for Svalbard og Antarktis, samt tilrettelegge for hensiktsmessig og bærekraftig drift. Med utgangspunkt i FFIs romtekniske kompetanse og vår støttevirksomhet til Sysselembetjent og Nkom, mener FFI at forskriftsforslagene ikke tar tilstrekkelig hensyn til dagens mangfold av satellittanvendelser, og vil kunne legge unødige restriksjoner på virksomheten, eksempelvis nasjonal myndighetsutøvelse. Et hovedpoeng er at jordstasjoner er noder (“telegrafstasjoner”) i nettverk mellom satellitter og operatører i mange land. Vi anbefaler at man vurderer andre virkemidler enn jordstasjonsforskriftene for å sikre at Norges folkerettslige forpliktelser blir overholdt, og henviser til FNs “Outer Space Treaty” og annen internasjonal “space law”.

Innhold

1	Innledning	3
2	Om antakelser og vurderinger vedrørende forskriftsforslagene	4
2.1	Norges folkerettslige forpliktelser	5
2.2	Satellitter og anvendelser	6
2.3	Trender i bruk av satellitter	8
2.4	Om jordstasjoner	9
2.5	Eksempler på vurdering av satellitter i henhold til de foreslåtte forskriftene	10
3	Kommentarer	12
3.1	Kategorisering av satellitter	12
3.2	Datadeling og tilgjengelighet	13
3.3	Ny og gammel praksis	13
3.4	Jordstasjoners funksjon og Svalbardtraktaten	14
3.5	Definisjoner	15
3.6	Tilsynsordningen	16
4	Anbefalinger	16
	Forkortelser	17
	Referanser	19
Vedlegg A.	Svalbardtraktaten	21
Vedlegg B.	Antarktistraktaten	28
Vedlegg C.	Forskrift om etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt: FOR-1999-06-664	40
Vedlegg D.	Høringsnotat, ny forskrift	47
Vedlegg E.	Forslag til ny forskrift, Svalbard	62
Vedlegg F.	Forslag til ny forskrift, Antarktis	68

1 Innledning

Dette notatet er utarbeidet i forbindelse med høring om forslag fra Samferdselsdepartementet om nye jordstasjonsforskrifter for Svalbard og Antarktis. Notatet drøfter formuleringer i de internasjonale traktatene for henholdsvis Svalbard og Antarktis, den gjeldende jordstasjonsforskriften fra 1999¹, høringsnotatet og forslagene til nye forskrifter. Disse dokumentene er derfor vedlagt notatet slik at leseren enkelt kan referere til dem.

FFI har fulgt utviklingen av satellittvirksomheten på Svalbard siden 1990-tallet, og bidro aktivt til utformingen av innholdet i nåværende forskrift (Vedlegg C) med en utredning på oppdrag for daværende Nærings- og energidepartementet [1]. FFI har også levert teknisk bistand til Sysselmannen i utforming og gjennomføring av tilsyn med jordstasjoner på Svalbard siden opprettelsen av SvalSat i 1999. FFI har blant annet bistått Sysselmannen med inspeksjoner på Platåberget utenfor Longyearbyen, i Ny Ålesund, Barentsburg, Hornsund og Pyramiden siden denne virksomheten ble igangsatt.

I samme periode har FFI også fungert som høringsinstans for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) vedrørende frekvenstildeling for kommunikasjon med satellitter via Svalbard, og har derfor god oversikt over hvilke satellitter man kommuniserer med fra jordstasjoner på Svalbard. Det har også vært et par saker vedrørende kommunikasjon med satellitter via TrollSat stasjonen i Antarktis.

I 2008 gjennomførte FFI et oppdrag for Justisdepartementet v/ Polaravdelingen, der tilsynsordningen og jordstasjonsforskriften ble gjennomgått [2]. Hensikten var å utarbeide en situasjonsbeskrivelse og vurdere endringer i lys av nyere utvikling innen nasjonal og internasjonal romvirksomhet samt nettverksforbindelsen mellom Svalbard og fastlandet. Både Samferdselsdepartementet og Utenriksdepartementet var mottakere av rapporten og deltakere i fremdrifts- og rapporteringsmøter.

I perioden juli 2010 – mai 2015 var FFI ansvarlig for drift av to nasjonale satellitter i et samarbeid med Norsk Romsenter og Kystverket. Driften er nå overtatt av Statsat AS. Frem til Kystverket etablerte en egen stasjon i Vardø, foregikk kommunikasjon med satellittene utelukkende via SvalSat. Satellittene, AISSat-1 og AISsat-2, har som oppgave å samle inn identitets- og navigasjonsdata som kringkastes fra alle skip over hele verden i det såkalte Automatic Identification System (AIS). AIS-dataene leveres til Kystverket som er nasjonal forvalter av offentlig innsamlede AIS data. Driften av AISSat-1 og -2 har gitt nyttig grunnlag for vurdering av behov og hensiktsmessighet for jordstasjonsforskriften.

I kapittel 2 drøfter vi relevante spørsmål for vår vurdering av forslagene til nye forskrifter, inkludert vurderinger som er redegjort for i høringsnotatet.

I kapittel 3 kommenterer vi forskriftsforslagene, mens kapittel 4 presenterer våre anbefalinger.

¹ Forskrift FOR-1999-06-11-664 om etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt, med virkning fra 11. juni 1999.

2 Om antakelser og vurderinger vedrørende forskriftsforslagene

Høringsnotatet fra Samferdselsdepartementet gir en god begrunnelse for behovet for en oppdatering av forskriften og delingen i separate forskrifter for Svalbard og Antarktis. Notatet utdyper vurderinger som er gjort i utformingen av forskriftsforslagene, blant annet:

1. Romutviklingen har ført til en utvisking av skillet mellom sivile og militære satellitter. Mange satellitter kan karakteriseres som “dual use”, fordi de tjener flere formål.
2. Lenger ut i høringsnotatet (kommentar til § 7 i forskriftsforslagene) er det presisert at man ønsker å bruke *funksjonen* til en satellitt som grunnlag for vurderingen av om den er sivil, militær eller dual-use, ikke om den er sivilt eller militært eid.
3. Bruk av satellitter til rene militære formål skal ikke tillates på Svalbard eller i Antarktis, ut fra et ønske om å fremme bruk til fredelige formål og unngå tvilsspørsmål knyttet til etterlevelsen av militære begrensninger i Svalbardtraktaten (artikkel 9) og i Antarktistraktaten (artikkel 1). Dette er adressert i § 7 i begge forskriftsutkast.
4. I høringsnotatets kapittel 2 drøftes krav om tilgang til data i forhold til bruk spesielt for militære formål:
 - Krav om tilgjengelighet for andre enn militære brukere
 - Mulighet for tidsforsinkelser
 - Muligheter for dispensasjon i særlige tilfeller
5. Tilsynsbestemmelsene foreslås styrket.
6. Høringsnotatet presiserer at § 4 i de foreslåtte forskriftene medfører at LEOP assistanse ikke er tillatt for dual-use satellitter, med mindre det er snakk om en satellitt i nød.
7. Til § 7: Det er ikke departementets intensjon å endre vesentlig på hvilken bruk som faktisk tillates. Det foreslås en ny regulatorisk modell for å skille mellom tillatt og forbudt bruk. Hensikten er å fange opp brukstilfeller som vil være i strid med Norges folkerettslige forpliktelser. Ordlyden er ment å gjøre det lettere for Nkom å forholde seg til søknader som skaper tvil om tillatt bruk. Videre gis det mulighet for Nkom til å gi dispensasjon fra krav om tilgjengeliggjøring av data. En overordnet målsetting er å sikre internasjonal tillit til norsk forvaltning av jordstasjonsvirksomheten.

Før vi kommenterer høringsnotatet og forskriftsutkastene i nærmere detalj mener vi det kan være hensiktsmessig å ta utgangspunkt i:

- a) Norges folkerettslige forpliktelser på Svalbard og i Antarktis, særlig med hensyn til intensjonene bak Svalbardtraktatens artikkel 9 og Antarktistraktatens artikkel 1;

-
-
- b) hvilke anvendelser ulike satellitter har – sivilt og militært, og hvilke trender vi ser i bruken av satellitter;
 - c) hva som er funksjonen til bakkestasjonene på Svalbard og i Antarktis, og hva som kommuniseres mellom bakkestasjonene og de ulike satellittene;
 - d) konsekvenser for de foreslåtte forskriftene for et utvalg av satellitter som etter dagens forskrift og praksis er godkjent for kommunikasjon via Svalbard.

2.1 Norges folkerettslige forpliktelser

Både Svalbardtraktaten (Vedlegg A), som ble undertegnet i 1920 og trådte i kraft i 1925, og Antarktis-traktaten (Vedlegg B), som ble undertegnet i 1959 og trådte i kraft i 1961, ble utformet lenge før fremveksten av moderne satellitteknologi. Sovjetunionen hadde riktignok skutt opp sin første satellitt (“Sputnik 1”) to år før undertegningen av Antarktistraktaten, men selv på dette tidspunktet (i 1957) var det ingen som forstod hvilke sivile og militære anvendelser denne teknologien skulle få noen tiår senere. Svalbardtraktatens artikkel 9 og Antarktis-traktatens artikkel 1 er utformet med utgangspunkt i datidens – og ikke dagens – internasjonale situasjon og militærteknologiske utfordringsbilde. Og den internasjonale politiske og militære konteksten som nevnte dokumenter ble utformet i, var henholdsvis fredsoppgjøret etter første verdenskrig (Svalbardtraktaten) og den kalde krigens våpenkappløp mellom Sovjetunionen og USA (Antarktistraktaten). Sett med dagens øyne kan de aktuelle formuleringene fortone seg som noe “arkaiske”, og som forholdvis generelle i formen. Det betyr imidlertid ikke at de er irrelevante, eller at de ikke er å betrakte som bindende. Når man i det 21. århundre skal utforme forskrifter av den type som det her er tale om, må man etter beste evne forsøke å tolke formuleringene, og signatarenes opprinnelige intensjoner, i lys av dagens situasjon og kontekst.

I Svalbardtraktatens artikkel 9 slås det fast at Norge ikke kan opprette, eller tillate opprettet, flåtebaser og befestninger, ei heller bruke Svalbard “i krigsøiemed”. Som suverenitetsinnehaver har Norge en særskilt plikt til å sørge for at ingen bryter forbudet mot å bruke Svalbard til aktiviteter som har et krigsformål, eksempelvis etablering av defensive militære fortifikasjoner, stasjonering av militære våpensystemer eller bruk av bakkebaserte installasjoner til styring av langtrekkende våpen, som bestanddel i et ballistisk missilforsvar e.l. Som det presiseres i St. meld. nr. 22 (2008 – 2009) om Svalbard [3], kan den aktuelle bestemmelsen (Artikkel 9) etter norsk syn ikke tolkes som et absolutt forbud mot all aktivitet som har et militært tilsnitt, eksempelvis anløp av norske marine- eller kystvaktfartøyer, landinger av norske militære luftfartøyer på sivilt oppdrag (f.eks. søk- og redningsoppdrag), besøk av norsk militært personell osv. En lignende tolkning bør etter vårt syn legges til grunn også for reguleringen av den romrelaterte virksomheten på Svalbard. Det er gode grunner til å videreføre den generelt restriktive praksis som har kjennetegnet Norges etterlevelse og håndhevelse og av Svalbard-traktatens artikkel 9. Samtidig ville det være uheldig, for Norge så vel som for andre traktatparter, om man gikk lengre enn hva traktatens ordlyd skulle tilsi og utformet en ny

forskrift på en slik måte at den la begrensinger på lovlig, samfunnsnyttig og potensielt inntektsbringende virksomhet.

Antarktistraktaten, som ble utformet fire tiår etter Svalbardtraktaten, har følgende ordlyd når det gjelder spørsmålet om militær bruk (artikkel 1): “The area is to be used for peaceful purposes only; military activity, such as weapons testing, is prohibited but military personnel and equipment may be used for scientific research or any other peaceful purpose”. Denne ordlyden har mange likhetstrekk med ordlyden i Svalbardtraktatens artikkel 9, men her spesifiseres det i tillegg at våpentesting er forbudt (sannsynligvis fordi noen så for seg muligheten av å bruke det fjerntliggende og øde kontinentet til kjernefysiske prøvesprengninger). Slik virksomhet er naturligvis også forbudt på Svalbard, selv om det ikke spesifikt er omtalt i traktaten. Det ligger i sakens natur at all utprøving eller testing av militære våpen, konvensjonelle eller kjernefysiske, må kunne sies å ha et krigsformål og dermed vil være i strid med Svalbardtraktaten artikkel 9.

Det overordnede, og høyst fornuftige, formålet med nevnte traktatbestemmelser synes å være å forebygge en militarisering av de geografiske områdene som de aktuelle dokumentene omfatter, henholdsvis Svalbard og Antarktis. Svalbards folkerettslige status er naturligvis en noe annen en den folkerettslige statusen til Norges besittelser i Antarktis, i den forstand at Svalbard er en del av Norges “territorium”, mens besittelsene i Antarktis er “norske biland”. To av tre av Norges biland i Antarktis – Dronning Maud Land og Peter I øy – omfattes av Antarktistraktaten, mens det tredje – Bouvetøya – ikke gjør det. I og med at det i dag bare er på Dronning Maud Land at Norge har et permanent nærvær (Troll-stasjonen), vil den foreslåtte forskriften primært være aktuell for dette området. Som én av flere kravshavere i Antarktis kan ikke Norge forskriftsregulere virksomheten på kontinentet som helhet, slik vi kan på øygruppen Svalbard. Men det må legges til grunn at alle land som har, eller som har tenkt å etablere, romrelatert virksomhet i Antarktis, er omfattet av Antarktistraktatens bestemmelser, herunder traktatens artikkel 1.

2.2 Satellitter og anvendelser

Et satellittsystem består av flere segmenter. Den vanligste inndelingen er i: Rom-, bakke- og brukerssegmentet.

Romsegmentet består av en eller flere satellitter ute i rommet, dvs. mer enn 100 km over jordens overflate. De aller fleste satellittene går i bane rundt jorden, og er utstyrt med nyttelast: sensorer for datainnsamling og/eller radioutstyr for kommunikasjon.

Bakkesegmentet består av et kontrollsegment og en eller flere jordstasjoner for kommunikasjon med romsegmentet. I et kommunikasjonssatellittsystem kalles jordstasjonen et ankersegment eller en ankerstasjon. Ankersegmentet utgjør bindeleddet for trafikk i SATCOM-domenet mot egne eller andres bakkebaserte kommunikasjonsnett. For observasjonssatellitter brukes jordstasjoner til nedlesing av sensor- og andre data. Kontrollsegmentet overvåker satellittsystemets tilstand (helse) og genererer kommandoer for kontroll/styring av hele satellittsystemet.

Brukersegmentet kan enten være (mobile) stasjoner for nedlesing, prosessering og analyse av sensordata, GPS-mottakere eller terminaler/utstyr for satellittkommunikasjon (eksempelvis en Iridiumtelefon).

Jordobservasjonssatellitter bruker i hovedsak ulike sensorer til å observere landjorden, de øverste sjiktene av åpent og frossent vann (hav, vann og innsjøer, elver), og atmosfæren. Sensordataene beskriver naturen (topografi, vegetasjon, isbreer, vind og bølger, skyer og mye mer), samt menneskeskapt infrastruktur og objekter.

Noen jordobservasjonssatellitter observerer også variasjoner av avstand mellom satellitten og bakken, samt endringer i satellittens bane, blant annet for å måle (endringer i) jordens tyngdefelt, fasong og rotasjonshastighet. Slike satellitter er enten rene militære satellitter eller såkalt dual-use. De brukes til værvarsling, klimaforskning, miljøovervåking, kartproduksjon, kommersielle tjenester, annen forskning, og sivil og militær overvåking. Detaljgraden i informasjonen man kan hente ut av dataene varierer, men i utgangspunktet kan man ikke utelukke at noen sensordata fra slike satellitter er av interesse for militære organisasjoner. Det er dog ikke det samme som å hevde at alle slike data kan brukes til målutvelgelse, våpenstyring og evaluering av våpenvirkning.

Det finnes overvåkingssatellitter som er utstyrt for å fange opp signaler fra ulike typer kommunikasjonssystemer og radarsystemer på bakken, skip og på fly. Frem til ca. 10 år siden var disse nesten utelukkende militære ELINT satellitter der dataene er skjermet gjennom militær gradering og kryptering. I nyere tid er det derimot utviklet sivile satellitter som fanger opp meldinger (elektroniske signaler) fra skip som bruker det såkalte Automatic Identification System (AIS). De norske satellittene AISSat-1 og -2 er eksempler på det. Det er i ferd med å komme tilsvarende satellittsystemer for å fange opp signaler fra fly som sender på det såkalte Automatic Dependent Surveillance Broadcast (ADS-B). Det er stor likhet med ELINT-satellitter i funksjonen til disse systemene. Data fra slike ikke-militære satellitter brukes av både militære og sivile organisasjoner, og er tilgjengelig gjennom kommersielle tjenester.

Videre er det satellitter som har som oppgave å overvåke verdensrommet. De mest kjente formålene er: Overvåking av solen og dens påvirkning på jorden og vårt nabolag i verdensrommet (også kalt romvær); Deteksjon og overvåking av naturlige og menneskeskapt objekter i bane rundt jorden eller i baner som passerer i nærheten av jorden; Astronomi og kosmologi. De aller fleste slike satellitter er av sivil og militær nytte. De produserer data som brukes i styring av andre satellittsystemer, referansekoordinater for GPS, og varsling av effekter på kommunikasjon, strømfordeling og flytrafikk. De er derfor i all hovedsak enten militære eller dual-use.

Kommunikasjonssatellitter brukes til kringkasting, til digitale nettverk for dataoverføring, og til overføring av samtaler. Moderne kommunikasjonssatellitter bruker, eller vil ta i bruk, samme standarder som i bakkebaserte nettverk, inkludert nettverk for mobiltelefoni og internett (f.eks. LTE). De utgjør kritisk infrastruktur for militære organisasjoner og det sivile samfunnet.

Bruken av navigasjonssatellitter er i sterk vekst. Det er i dag 2 fullt operative globale systemer (Global Navigation Satellite Systems – GNSS): USAs GPS og Russlands GLONASS, og 2 globale systemer som vil være fullt operative innen 2020: Europeiske Galileo og kinesiske Bei Dou. I tillegg er det regionale systemer (RNSS) fra India og Japan i rommet. For å øke presisjonen og påliteligheten til GNSS-systemene er det også utplassert regionale støttesystemer, f.eks. det amerikanske WAAS og europeiske EGNOS. Alle GNSS-systemene er utstyrt med åpne kanaler og med kanaler som er krypterte for enten militær bruk eller sivil myndighetsbruk. GNSS-satellitter kalles også for “Positioning, Navigation and Timing (PNT)” satellitter. “Timing” (eller tidsreferanse)-funksjonen er i dag kritisk for sivile og militære faste og mobile nettverk, strømproduksjon og banktransaksjoner, og mye mer. Navigasjonssatellitter utgjør dermed kritisk infrastruktur for sivile og militære, og er derfor dual-use.

Satellitter brukes til teknologiutvikling og demonstrasjoner av nye satellittkonsepter. Mange av disse har både sivil og militær interesse, enten fordi de bidrar til romkvalifisering av elektroniske og mekaniske komponenter/subsystemer, eller fordi de bidrar til utvikling av nye satellittanvendelser. Det er svært få av disse satellittene som ikke vil ha militær interesse, direkte eller indirekte.

2.3 Trender i bruk av satellitter

Antallet kommersielle aktører i rommet og som utnytter romteknologi er økende, hovedsakelig fordi kostnadene ved å bygge og skyte opp satellitter for kommersielt bruk er blitt lavere, og fordi bruken av satellittsystemer er blitt stadig mer integrert i samfunnets funksjoner og i verdensøkonomien. Innovative aktører ser etter nye markedsmuligheter og noen konsekvenser av dette er, eller vil være, følgende:

Salg av satellittdata vil være mindre verdifullt enn salg av informasjonstjenester basert på satellittdata i kombinasjon med andre data. Noen aktører vil ikke være interesserte i å selge eller dele selve satellittdataene i ubearbeidet form.

Et relativt nytt begrep er “hosted payloads”, selv om dette har vært praktisert lenge. En etablert praksis er å utstyre værsatellitter i polarbane med mottakere for nødsignaler i det internasjonale maritime Global Maritime Distress Satellite System (GMDSS). Slikt utstyr vil også bli plassert på navigasjonssatellittene i Galileo-systemet. Konstellasjonen av kommersielle kommunikasjonssatellitter Iridium Next skal snart opp i rommet. Iridium tilbyr plass på satellittene til andre formål, f.eks. AIS-mottakere. Det amerikanske forsvaret bruker “hosted payloads” til å plassere kameraer på militære kommunikasjonssatellitter, og vurderer også militære nyttelaster på sivile satellitter. Grensene mellom de ulike satellittkategoriene utviskes dermed enda mer enn til nå, og det vil bli vanskeligere å kategorisere satellitter ved å vurdere deres funksjon.

Satellittsystemer er i økende grad konstellasjoner av flere satellitter som kommuniserer med et nettverk av jordstasjoner og med hverandre gjennom intersatellittlinker.

Et beslektet nytt begrep er “megakonstellasjoner”, med opp til flere tusen satellitter som utgjør et internett i rommet. Aktører som Google, SpaceX og OneWeb er kjente initiativtakere. Det gjenstår å se i hvilken grad disse prosjektene lykkes og hva konsekvensene vil bety for nettverksbruk og tjenester basert på geografisk informasjon fra satellitter.

2.4 Om jordstasjoner

Alle satellittkategoriene (jordobservasjon, overvåking, romovervåking, kommunikasjon, teknologiutvikling) har et kontrollsegment som overvåker satellittenes helse og bane, slår subsystemer av og på og justerer andre kontrollparametere. Mange satellitter har mulighet og behov for justering av bane og/eller orientering (attityde). For å utføre disse funksjonene må det sendes data (digitale meldinger) både ned og opp. Data som kommer ned inneholder derfor såkalte “house-keeping” data som beskriver satellittenes tilstand, bekrefter vellykket mottak av kommandoer, og resultat av utførte kommandoer. Denne reléfunksjonen utføres av jordstasjoner som SvalSat og TrollSat. House-keeping data brukes derimot ikke direkte i jordstasjonen, men videreformidles til satellittens kontrollsegment

Satellitter som samler inn data (jordobservasjons-, overvåkings-, romovervåkings satellitter) må sende sensordataene til prosesserings- og analysesentere. Nedlasting av dataene foregår enten direkte til en jordstasjon eller via en kommunikasjonssatellitt (relésatellitt) til kommunikasjonssatellittens ankerstasjon, og derfra til prosesserings- og analysesentrene.

Kommunikasjonssatellitter utveksler trafikk (datafiler, samtaler mm.) med brukerterminaler (f.eks. Iridium telefoner/modemer) og med ankerstasjoner, dvs. med jordstasjoner.

Navigasjonssatellitter sender meldinger til brukerterminaler (f.eks. GNSS-mottaker i mobiltelefon eller kartplotter). Meldingene inneholder data om satellittens bane og posisjon, tidspunkt for utsending, satellittens identitet mm. Brukerterminalene beregner brukerens posisjon, hastighet, osv. og informerer brukeren om nøyaktig klokkeslett. Banedataene i meldingene kommer fra satellittens kontrollsegment, og sendes til satellitten via en jordstasjon. Kontrollsegmentet overvåker også satellittens klokke og sender tidskorleksjoner til satellittene ved behov via jordstasjonen.

I tillegg til det ovenstående, inneholder all dataoverføring mellom satellitter og jordstasjoner informasjon om hvem som sender, hvem som skal motta, hva som sendes, bekreftelse om mottak og feilrettingsinformasjon. Dette er analogt til at man i mobiltelefoni må fortelle en mobiltelefon om innkommende signal er en SMS, MMS, data på mobilt bredbånd eller en samtale, hvem som ringer eller sender melding, osv.

Jordstasjonenes funksjon på Svalbard og i Antarktis kan dermed oppsummeres som å sørge for trådløst samband mellom faste og bevegelige stasjoner. Det foregår ingen utnyttelse eller anvendelse av satellittene for eksempel på TrollSat.

2.5 Eksempler på vurdering av satellitter i henhold til de foreslåtte forskriftene

Galileo: Norge har tatt på seg ansvar for plassering og operasjon av jordstasjoner for Galileo både på Svalbard og i Antarktis. Systemdata, deriblant house-keeping data, overføres mellom Galileo-satellittene og disse bakkestasjonene. Disse dataene er skjermingsverdige. De er ikke til salgs og kan heller ikke deles fritt av hensyn til systemsikkerhet og proprietær informasjon. Virksomheten ville etter vår oppfatning være ulovlig i henhold til foreslåtte forskrift, med mindre man foretar en avgrensning.

AISSat-1 og -2 brukes i dag til innsamling av sivil maritim trafikkdata. En arbeidsgruppe nedsatt av Kyst- og fiskeridepartementet konkluderte i 2013 [4] at AIS-data innsamlet av offentlige etater vil omfattes av Offentleglova [5]. AIS-data er derfor i prinsippet offentlig tilgjengelige. Et unntak er imidlertid data fra små fartøy der det er rimelig å anta en nær sammenheng mellom fartøyeiere og personer om bord. Gruppen konkluderer med at slike data vil være omfattet av Personopplysningsloven [6], og kan derfor verken gjøres åpent tilgjengelig eller selges. Videre kan AIS-data være skjermingsverdige av hensyn til internasjonale relasjoner, sivil sikkerhet eller nasjonal sivil myndighetsutøvelse. Det samme kan konkluderes om ADSB-data fra fly.

STSAT-3 er en sør-koreansk satellitt med to hovedformål: Observasjon av infrarød stråling fra Melkeveien og resten av universet med MIRIS-instrumentet, og innsamling av jordobservasjonsdata over den koreanske halvøy med 24 m oppløsning, med COMIS-instrumentet. Satellitten er også en teknologidemonstrator for delsystemer om bord. Satellitten har både kontroll- og dataprosesseringssenter i Sør-Korea, og eies av Korea Aerospace Research Institute (KARI). Tilgang til data fra satellitten er uklar, og det er derfor vanskelig å konkludere om denne satellitten vil kunne kommunisere med SvalSat/TrollSat.

Proba-V er en europeisk satellitt utviklet av European Space Agency (ESA) for jordobservasjon og teknologidemonstrasjoner. Satellitten er utstyrt med et kamera (VI) for måling av vegetasjon, instrumenter for måling av stråling (SATRAM, EPT, TIMEPIX) og en ADSB-mottaker for posisjonering av sivile fly. I tillegg er det en nyutviklet radiosender og en fiber-optisk kobling om bord for testformål.

Satellitten kontrolleres fra ESAs kontrollsenter i Belgia. Data fra vegetasjonskameraet er tilgjengelig fra flere websider. Det samme gjelder ikke for de andre nyttelastene. Vi konkluderer med at data fra Proba-V generelt ikke er tilgjengelig, og Proba-V og liknende satellitter vil ikke kunne tillates å kommunisere med SvalSat/TrollSat.

SARAL er en indisk satellitt for jordobservasjon (oseanografi og meteorologi) og kommunikasjon (formidling av data via Argos-systemet). Ved siden av Argos-mottakeren er satellitten utstyrt med et radaraltimeter for måling av avstand og radarrefleksjon fra havoverflaten. I tillegg er det to instrumenter om bord for nøyaktig posisjonering av satellitten: DORIS og LRA. Alle nyttelastene er utviklet og eies av det franske romsenteret CNES.

Satellitten opereres av det indiske romsenteret ISRO. Altimeter og DORIS-data er tilgjengelige via CNES og NASA, men dog ikke i form av de opprinnelige sensordataene. Argos-tjenesten er en kommersiell tjeneste for sporing av mobile radioer montert på alt fra sjøpattedyr til containere. Vår vurdering er at SARAL også vil kunne bruke SvalSat/TrollSat med de nye forskriftene, men at det i så fall må avklares hva tilgjengelighet på rådata fra f.eks. altimeteret er. Slik forskriftsforslagene er utformet, differensieres det ikke mellom rådata og bearbejdede data.

PRISMA er en liten konstellasjon av to satellitter, Mango og Tango. Satellittene ble finansiert av svenske Rymdstyrelsen, bygget av Swedish Space Corporation (nå OHB Sweden) og opereres nå av det tyske romsenteret, DLR. Andre partnere er Danmarks Tekniske Høiskole og det franske romsenteret CNES. PRISMA er en teknologidemonstrator primært for å utprøve formasjonsflyging med mikrosatellitter. Det er en rekke systemer om bord for å kunne fly i formasjon, deriblant flere sensorer. I tillegg til en GPS-mottaker er det:

Payload	Description
FFRF	Relative navigation sensor based on radio signals
VBS	Relative navigation sensor based on video signals
DVS	Digital Video System for high resolution imaging
PRIMA	Technology demonstrator for particle door shutting mechanism
HPGP	High Power Green Propellant propulsion system
POD	micro-Newton thrusters

FFI har ikke informasjon om at data fra PRISMA er tilgjengelige for andre enn partnerne i PRISMA-prosjektet. I utgangpunktet vil PRISMA ikke kunne kommunisere med kontrollsenteret i Tyskland via SvalSat/TrollSat under de foreslåtte forskriftene.

TechDemoSat-1 (TDS-1) er en britisk teknologidemonstrator i mikrosatellittklassen. Satellitten er finansiert av britiske myndigheter, men eies og opereres av Surrey Satellite Technologies (SSTL), som er et datterselskap av Airbus. Satellitten er utstyrt med en rekke sensorer og eksperimentelle delsystemer for utprøving i rommet. Sensorene skal observere miljøforhold i lav jordbane (stråling og partikler), satellittens orientering (rotasjon), og prøve en ny metode for bølgemålinger ved hjelp av GPS-signaler. Den har også en eksperimentell bremseskjerm for å ta den ut av bane og forhindre ytterligere forsøpling i rommet.

Til slutt nevnes **BIROS**-satellitten. Det er nylig søkt om tillatelse til kommunikasjon med denne tyske teknologidemonstratorsatellitten via SvalSat, i LEOP-fasen. Satellitten er for øvrig utstyrt med både et varmekamera, en eksperimentell rakettmotor og en eksperimentell datalink som bruker laser (Optical Space Infra-red Downlink System – OSIRIS). OSIRIS representerer en forholdsvis ny trådløs kommunikasjonsteknologi for kommunikasjon mellom satellitt og jordstasjon. Det er verd å merke at den ikke er omfattet av eksisterende norsk frekvensplan, men er etter vår mening underlagt ekomloven [7].

Verken TDS-1 eller BIROS produserer data for distribusjon til andre enn prosjektpartnerne. Resultater publiseres riktignok fra utviklingen og for TDS-1 fra utprøving i rommet. BIROS er ennå ikke i bane. Dette er dog ikke det samme som at data er allment tilgjengelig eller kommersielt tilgjengelig. Vår vurdering er derfor at satellittene ikke vil kunne kommunisere via SvalSat/TrollSat under de nye forskriftene.

3 Kommentarer

FFI er positiv til at det lages en egen forskrift for Antarktis. Fram til nå har man manglet hjemmelsgrunnlaget i forhold til Antarktis og selv om traktatene for Svalbard og Antarktis likner på hverandre, er de forskjellige. Det støttes derfor å ha to separate forskrifter forankret i hver sin traktat.

3.1 Kategorisering av satellitter

FFI støtter synet om at flere satellitter er blitt såkalt “dual-use” systemer. Som redegjort for i kapittel 2, er utviklingen langt mer omfattende enn det som er lagt til grunn av SD, og dette forholdet vil raskt forsterkes i løpet av få år. Vi ser også muligheten for at flere satellitter vil ha flere funksjoner gjennom økt bruk av såkalte “hosted payloads”. Det vil kunne bety at én satellitt kan både levere jordobservasjonsdata som er regulert av § 7, første og andre ledd, og en kommunikasjonskanal som er unntatt regulering i henhold til andre setning i andre ledd av § 7 (se Vedlegg E og Vedlegg F). Det vil i en rekke tilfeller være vanskelig å vurdere satellitter basert på funksjon slik høringsnotatet beskriver.

Utviklingen medfører at de aller fleste satellitter er eller vil være av potensiell militær interesse i tillegg til sivil nytte. Bruken av satellitteknologi er minst like omfattende i militæret som i det sivile samfunnet. En såpass bred tilnærming til problemstillingen som er skissert i høringsnotatet vil etter vår oppfatning medføre at man må betrakte alle satellitter som enten “dual-use” eller forbeholdt militær bruk for å være fremtidsrettet.

Eksempelvis er dagens europeiske Sentinel-satellitter å betrakte som dual use². Det samme gjelder AIS-satellitter som AISSat-1 og -2, og ExactView-satellittene til ExactEarth, Iridium kommunikasjonsatellitter, GPS- og Galileo-satellittene, Grace 1 og Grace 2, Aqua, Terra, og Cartosat-2 for å nevne noen av de som kommuniserer via Svalbard.

Vår forståelse av forskriftsforslagene er derfor at de i praksis utelukker dagens bruk av Svalbard og Troll til regulære LEOP-tjenester.

² EU-representanter har allerede uttrykt at målet for neste generasjon Sentinel-satellitter er eksplisitt at de skal være dual-use.

3.2 Datadeling og tilgjengelighet

Vi har vist i kapittel 2 at alle satellitter som kommuniserer med jordstasjoner på Svalbard og i Antarktis vil sende eller motta data, også data som er skjermingsverdige. Dette gjelder særlig house-keeping data og overføringsprotokoll data, men også andre data, for eksempel til sivil myndighetsutøvelse. Det er gode grunner til at slike data ikke bør være allment/offentlig tilgjengelige:

- Beskyttelse av samfunnskritisk infrastruktur (systemsikkerhet og integritet)
- Nasjonal og internasjonal samfunnsikkerhet
- Kommersiell sensitivitet
- Konkurransen innen forskning og utvikling, inkludert industriell produktutvikling
- Personvern hensyn

Spesielt de to første punktene vil være såpass vanlige at intensjonen om å innvilge dispensasjon i spesialtilfeller ikke vil være hensiktsmessig, gitt det antatte omfanget av unntaksbehov.

Vi har også påpekt eksempler der betingelsene om datatilgjengelighet kan være i konflikt med andre deler av norsk lovverk. Med tanke på andre lands lovverk kan dette i beste fall være uoversiktlig og vanskelig å håndheve konsekvent. Særlig fordi hensikten er å gå bort fra et regime der man krever rapportering om av hvilke data som tas ned på Svalbard. Eksempler på slike land er Tyskland [8] og Canada [9], som har lover om distribusjon av data og sikkerhetshensyn.

For kommersielle jordobservasjonsdata er det slik at man som regel ikke får kjøpt de observerte dataene som lastes ned til en jordstasjon. Produktene som er til salgs har vært gjennom ulike former for bearbeiding, inkludert filtrering, nedsampling, kalibrering og andre korreksjoner. Hensikten er dels å kunne levere et produkt til kunden som holder avtalt kvalitet, dels å fjerne data (metadata) om satellitt og sensor som er proprietære. En aktør som med overlegg ønsker å omgå kravene i § 7 i forskriftene vil for øvrig kunne systematisk unndra data av særlig militær interesse uten nevneverdige problemer.

3.3 Ny og gammel praksis

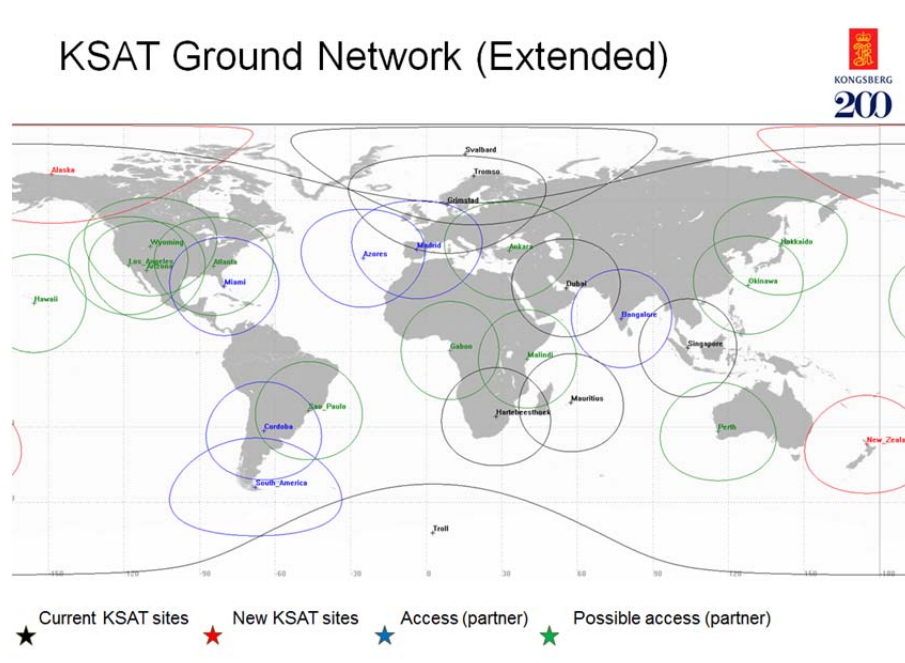
Videre har vi illustrert at etablert bruk av SvalSat til kommunikasjon med flere satellitter ikke vil være tillatt i henhold til § 7 i de foreslåtte forskriftene.

Vår konklusjon er derfor at målsettingen om uendret praksis i forhold til dagens regime ikke vil ivaretas dersom de foreslåtte forskriftene innføres.

3.4 Jordstasjoners funksjon og Svalbardtraktaten

Vi har belyst at en jordstasjons funksjon er å betrakte som en reléstasjon som formidler data mellom mobile radioer, i dette tilfellet utplassert i rommet, og bakkebaserte nettverk. Jordstasjoners funksjonalitet kan også sammenliknes med en basestasjon i et mobilt nettverk: Basestasjonen er et bindeledd mellom mobiltelefoner (satellitter) og nettverkene til fasttelefoner.

Et vesentlig moment i vurderingen av Svalbard betydning for bruk av satellitter militært er at den geografiske posisjonen er unik med tanke på breddegrad og tilgang til transport og kommunikasjonsinfrastruktur. Satellitter i polare baner vil kunne nås for hvert omløp. Dette er en unik egenskap for SvalSat. For Tromsø og TrollSat er det typisk 2 omløp i døgnet der en satellitt ikke er synlig. Hvis vi bruker Kongsberg Satellite Services (KSAT) som eksempel (se Figur 3.1), ser vi i midlertid at mye av landjorden er dekket av andre bakkestasjoner. Dette gir økt fleksibilitet for KSAT og satellittoperatørene, og i mange tilfeller vil en kunne levere bilder til brukerne raskere via andre jordstasjoner på lavere breddegrader. Svalsat og TrollSat, brukt sammen, vil gi en garanti for at ventetiden fra opptak til dataleveranse tilsvarer maksimum et halvt omløp, dvs. ca. 50 minutter for 12 av 14 omløp for en lavbanesatellitt, og maksimum 100 minutter for de resterende omløpene. Stasjonene har størst betydning for havovervåking (oseanografi, maritim trafikk overvåking, støtte til søk og redning) og meteorologi og vil i fremtiden kunne spille en viktig rolle for GNSS-systemer som Galileo og kommunikasjons-satellitter på høye breddegrader.

Figur 3.1 Kongsbergs nettverk av bakkestasjoner omfatter ca 100 antenner Hovedkvarteret for kontroll av disse antennene er i Tromsø. SvalSat er i stand til å fungere som backup. Kilde: KSAT, 29. oktober 2015.

Svalbardtraktatens artikkel 4 er den artikkelen som kommer nærmest i å beskrive denne jordstasjonsfunksjonen. Den omhandler telegrafi som var den tids teknologi for trådløs kommunikasjon. Der omtales også både skip og fly (“luftfartøier”), og det er svært nærliggende å anta at dersom satellitter og satellittkommunikasjon hadde vært kjent på 1920-tallet, ville disse også ha vært omtalt i artikkel 4. Dette synes kun overfladisk omtalt i høringsnotatet, og er havnet noe i skyggen av betraktningene rundt traktatens artikkel 9.

3.5 Definisjoner

Vi vil hevde at en viktig premiss for den ønskede tillit til håndteringen av Norges folkerettslige forpliktelser er et regelverk som kan anvendes på en forutsigbar og konsekvent måte, og som har den nødvendige og tilsiktede effekt. Således er begrepene “data” og “militær bruk” etter vårt syn ikke godt nok gjennomtenkt eller definert. Begrepene vil være åpne for fortolkning i like stor grad som Svalbardtraktaten, og faktisk mer åpne for fortolkning enn begrepene som er brukt i dagens forskrift. Dette vil kunne redusere tilliten til Norges forvaltning av jordstasjonsvirksomheten.

Mangel på definisjon og avgrensning i bruken av ordet “data” er belyst i kapittel 2.3, 2.4 og 3.2.

Til begrepet “militær bruk”: Vi savner en definisjon av hva dette innebærer. Som det ble påpekt av daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre da dette spørsmålet ble belyst i Stortingets spørretime 13. desember 2011, er det i seg selv ikke problematisk i forhold til Svalbardtraktaten at satellittdata nedlest på Svalbard også kan ha en nytteverdi for militære brukere [10]. Slik det nå står i forskriftsforslagene er dette punktet åpent for ulike tolkninger, noe som vil kunne resultere i uheldige praktiske konsekvenser, herunder bruksrestriksjoner som strekker seg lengre enn Norges folkerettslige forpliktelser. Det bør i denne forbindelse tas med i betraktningen at:

- Den norske kystvakten er underlagt militær kommando. Tilsvarende organisasjoner i mange andre land, deriblant USA og Canada er sivile. I mange tilfeller vil de gjennomføre de samme oppgavene: Grensekontroll, fiskerioppsyn, søk og redning, isbryting. Tillatt bruk av satellittdata/tjenester via Svalbard i amerikansk kystvakt (f.eks. støtte til navigasjon i drivis) vil i henhold til forslaget kunne være forbudt for norsk kystvakt.
- Forsvaret i Norge er satt opp for å løse oppgaver i fred, krise og krig. Bruken av satellittdata og – tjenester i Forsvaret er økende. Et bredt forbud mot bruk uten en avgrensning i form av nærmere kontekst for bruken, geografiske begrensninger vil etter vår oppfatning resultere i urimelig store begrensninger, og kan ikke begrunnes ut fra verken hensikt med - eller ordbruk i - Svalbardtraktaten. All militær virksomhet er ikke i “krigsøiemed”. Vi anbefaler derfor at man konsulterer nødvendig fagekspertise i bl.a. Utenriksdepartementet, for å foreta en nærmere vurdering av hvilke folkerettslige forpliktelser man faktisk har, heller enn “å ta godt i”.

Slik forskriftsforslagene står nå, mener FFI at den eksisterende forskriften inneholder en mer presis i definisjon av hva som er forbudt bruk (jf. § 12, pkt. a–d), og dermed mer hensiktsmessig. Alternativt anbefales å bruke formuleringer foreslått av FFI i utredningen for Justisdepartementet i 2008 [2].

3.6 Tilsynsordningen

FFI er positiv til forslaget om en styrket tilsynsordningen med en fagetat som hovedansvarlig, og vil kunne støtte den ansvarlige etat ved behov. En oppfølging av forslaget bør koordineres med oppfølging av anbefalinger fra Lysne-utvalget [11] om et tilsyn for norsk romvirksomhet generelt, for å få en kosteffektiv ordning.

4 Anbefalinger

FFI anbefaler at modellen for regimet rundt regulering av jordstasjonsvirksomheten på Svalbard og i Antarktis revurderes.

Det bør avklares om ikke Svalbardtraktatens artikkel 9 i praksis begrenser seg til fysiske installasjoner (flåtebaser eller befestninger, det være seg norske eller utenlandske), og installasjoner eller aktiviteter på Svalbard som kan sies å tjene et krigsformål (“warlike purposes”).

Rommet omtales i dag som en “global allmenning”. Bruken av det reguleres av internasjonale traktater, deklarasjoner og avtaler som *The Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies (the “Outer Space Treaty”)* [12]. Det anbefales at man vurderer hvordan denne traktaten og eventuelt andre prinsipper nedfelt i internsjonal “space law” kan brukes for å referere til folkerettslige forpliktelser vedrørende bruk av rommet også på Svalbard og i Antarktis.

Det anbefales at bruk av satellittdata og tjenester på Svalbard og i Antarktis reguleres uavhengig av reguleringen av bruken av jordstasjoner. For Svalbard er det slik at kabelforbindelsen til fastlandet ikke bare muliggjør eksport av satellittdata og koblinger av satellitter på kommunikasjonsnett. Den muliggjør også import av satellittdata. Med andre ord er en jordstasjon lokalisert på Svalbard ikke lenger en nødvendig forutsetning for å innhente satellittdata og bruke dem i “krigsøiemed” på eller fra Svalbard. Dataoverføringen skjer like raskt begge veier. Vi har ikke vurdert samme problemstilling for Antarktis, men den relativt nye tilgangen til Thor-7 satellitten har også endret kommunikasjonskapasiteten der i betydelig grad.

Jordstasjonsforskriftene bør derfor innrettes for å besørge at funksjonen til jordstasjoner på Svalbard og i Antarktis rendyrkes til å omfatte reléfunksjonen som er beskrevet i dette notatet. Et regime som krever at kontrollsegment, prosesserings- og analysesegmenter lokaliseres utenfor Svalbardtraktatens virkeområde vil bidra til dette. Behovet for regulering av bruken av satellitter utenfor området regulert av Svalbardtraktaten vil da kunne falle bort. Dette er etter vår forståelse i tråd med uttalelser fra Utenriksdepartementet av relativt ny dato.

Dersom valgte modell likevel skulle beholdes, anbefales forskriftsforslagene oppdatert for å kunne tillate bruk av satellitter til sivil myndighetsutøvelse. Videre bør forbudt bruk spesifiseres nærmere, og relevante definisjoner av “data” og “militær bruk” bør utformes.

En endring av tilsynsordningen anbefales sett i sammenheng med andre tiltak relatert til nasjonal romvirksomhet. Lysne-utvalget [11] har gitt en anbefaling om generell tilsyn. Norsk Romsenter arbeider med både en nasjonal romsikkerhetsstrategi og en ny nasjonal romstrategi. Arbeidet koordineres så vidt vi vet gjennom det Interdepartementale koordineringsutvalget (IKU) for romsaker, der Norsk Romsenter er sekretariat.

Forkortelser

Forkortelse	Forklaring
ADSB	Automatic Dependent Surveillance Broadcast
AIS	Automatic Identification System
ALTIKA	Altimeter Ka-band
BIROS	Berlin InfraRed Optical System
CNES	Centre National d'Études Spatiales
COMIS	Compact Imaging Spectrometer
DORIS	Détermination d'Orbite et Radiopositionnement Intégré par Satellite
EGNOS	European Geostationary Navigation Overlay System
ELINT	Electronic Intelligence
EPT	Energetic Particle Telescope
FFI	Forsvarets forskningsinstitutt
GCOM-C	Global Change Observation Mission - Climate
GMDSS	Global Marine Distress and Safety System

Forkortelse	Forklaring
GNSS	Global Navigation Satellite System
GPS	Global Positioning System
ISRO	Indian Space Research Organisation
JAXA	Japan Aerospace Exploration Agency
KARI	Korean Aerospace Research Institute
LEOP	Launch and Early Operations Phase
LRA	Laser Retro-reflector Array
LTE	Long-Term Evolution (Nyere standard for trådløs kommunikasjon)
MIRIS	Multi-purpose Infra-Red Imaging System
MMS	Multimedia Messaging Service
Nkom	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
NOAA	National Oceanic and Atmospheric Administration
OSIRIS	Optical Space Infra-red Downlink System
PCMC	Precision Coherent Monopulse C-band
PNT	Positioning, navigation and Timing
PRISMA	Prototype Research Instruments and Space Mission technology Advancement
PROBA	Project for On-Board Autonomy
RNSS	Regional Navigation Satellite System
SARAL	Satellite with ARGOS and ALTIKA
SATCOM	Satellite Communications
SATRAM	Satellite Radiation Monitor
SMS	Short Message Service
STSAT	Science and Technology Satellite
TDS	TechDemoSat
VI	Vegetation Imager
WAAS	Wide Area Augmentation System

Referanser

- [1] V. S. Andersen, I. Johansen og T. Wahl, “Forholdet til Svalbardtraktaten ved bygging og drift av Svalbard Satellittstasjon (SVALSAT). FFI Rapport-96/01007,” Forsvarets forskningsintitutt, Kjeller, 1996.
- [2] R. B. Olsen, K. O. Viken og V. S. Andersen, “Utredning om tilsynsordning for jordstasjoner for satellittsamband på Svalbard. FFI-rapport 2008/01753. FORTROLIG,” Forsvarets forskningsinstitut, Kjeller, 2009.
- [3] Justis- og politidepartementet, “Stortingsmelding nr 22 (2008 - 2009): Svalbard,” Justis- og politidepartementet, 2009.
- [4] A. Christoffersen, Ø. H. Skånland, B. Kleppe, J. Assev-Lindin og K. Borhaug, “Juridisk vurdering av deling av data fra maritime overvåkings- og meldingssystemer,” Fiskeri- og kystdepartementet, 2013.
- [5] Justis- og beredskapsdepartementet, *Lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)*, Justis- og beredskapsdepartementet, 2006.
- [6] Justis- og beredskapsdepartementet, *Lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)*, Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet, 2000.
- [7] Samferdselsdepartementet, *Lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven)*, Samferdselsdepartementet, 2003.
- [8] Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, “Gesetz zum Schutz vor Gefährdung der Sicherheit der Bundesrepublik Deutschland durch das Verbreiten von hochwertigen Erdfernerkundungsdaten,” 23 November 2007. [Internett]. Available: <http://www.gesetze-im-internet.de/satdsig/>. [Funnet 22 02 2016].
- [9] Department of Justice Canada, “Remote Sensing Space Systems Act,” 25 November 2005. [Internett]. Available: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/R-5.4/>. [Funnet 22 02 2016].
- [10] J. G. Støre, “Svar på spørsmål om Svalbardtraktaten. Stortingets spørretime,” 13 desember 2011. [Internett]. Available: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/svar_svalsat/id667514/. [Funnet 22 februar 2016].

[11] O. Lysne, K. Beitland, J. Hagen, Å. Holmgren, E. Lunde, K. Gjøsteen, F. Manne, E. Jarbekk og S. Nystrøm, "Digital sårbarhet - sikkert samfunn. NOU 2015:13," Justis- og beredskapsdepartementet, Oslo, 2015.

[12] *The Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies (the Outer Space Treaty)*, United Nations, 1967.

Vedlegg A. Svalbardtraktaten

Traktat mellom Norge, Amerikas Forente Stater, Danmark, Frankrike, Italia, Japan, Nederlandene, Storbritannia og Irland og de britiske oversjøiske besiddelser og Sverige angående Spitsbergen [Svalbardtraktaten].

Dato	LOV-1920-02-09
Departement	Utenriksdepartementet
Sist endret	
Publisert	
Ikrafttredelse	
Endrer	
Kunngjort	
Korttittel	Svalbardtraktaten.

Kapitteleversikt:

Bilag. (§§ 1 - 3)

Traktaten er ratifisert av samtlige nevnte signatarmakter og ratifikasjonsdokumentene er deponert i Paris til etternevnte tidspunkter: Nederlandene 3 sep 1920, Storbritannia 29 des 1923, Danmark 24 jan 1924, Amerikas Forente Stater 2 apr 1924, Italia 6 aug 1924, Frankrike 6 sep 1924, Sverige 15 sep 1924, Norge 8 okt 1924, Japan 2 apr 1925.

Traktaten er i sin helhet trådt i kraft den 14 aug 1925.

Traktaten er tiltrådt av Afghanistan, Albania, Argentina, Australia, Belgia, Bulgaria, Canada, Chile, Danmark, Den Dominikanske Republik, Egypt, Estland, Frankrike, Finland, Hellas, India, Island, Italia, Japan, Kina, Monaco, Nederland, New Zealand, Norge, Polen, Portugal, Romania, Russland, Saudi Arabia (Hedjaz), Spania, Storbritannia, Sveits, Sverige, Sør-Afrika, Tsjekkia, Tyskland, Ungarn, USA, Venezuela og Østerrike.

Se art. 10 (3).

Art 1. De høie kontraherende parter er enig om å anerkjenne under de vilkår som er fastsatt i nærværende traktat Norges fulle og uinnskrenkede høihetsrett over Spitsbergenøgruppen, som foruten Bjørnøya eller Beeren-Eiland omfatter alle øer mellom 10° og 35° lengde øst for Greenwich og mellom 74° og 81° nordlig bredde, særlig: Vest-Spitsbergen, Nordostlandet, Barents' Øy, Edge-Øy, Kong Karls Land. Hopen eller Hopen-Eiland og Prins Karls Forland tillikemed alle de øer, holmer og skjær, som hører dertil (se det vedfødte kart).

Art 2. Alle de høie kontraherende parters skib og undersåtter skal ha like rett til fiske og jakt innen de områder som er nevnt i artikkel 1 og deres territoriale farvann.

Det tilkommer Norge å håndheve, treffe eller fastsette passende forholdsregler til sikre bevarelsen og - om nødvendig - gjenoprettelsen av dyre- og plantelivet innen de nevnte områder og deres territoriale farvann, dog så, at disse forholdsregler alltid skal anvendes likt overfor alle de høie kontraherende parters undersåtter uten nogen som helst unntagelser, forrettigheter og begunstigelser, direkte eller indirekte, til fordel for nogen av dem.

De okkuperende hvis rettigheter blir anerkjent i henhold til bestemmelsene i artiklene 6 og 7, skal ha enerett til jakt på sine grunnstykker: 1. i nærheten av boliger, hus, magasiner, verksteder og anlegg opført til utnyttelse av grunnstykket, på vilkår fastsatt i de stedlige politiforskrifter; 2. innen et område av 10 kilometer om foretagendenes eller bedriftenes hovedsæte - og i begge tilfelle under forutsetning av at de retter sig efter de forskrifter som den norske regjering gir overensstemmende med betingelsene i denne artikkel.

Art 3. Alle de høie kontraherende parters undersåtter skal i farvannene, fjordene og havnene innen de områder som er nevnt i artikkel 1 ha like rett til adgang og opphold - uten hensyn til grunn eller formål; de skal der kunne drive uhindret allslags maritim-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet på fullstendig like fot, forutsatt at de retter sig efter de stedlige lover og forskrifter.

De skal ha samme like adgang til å drive og utnytte alle maritime, industri-, bergverks- og handelsforetagender både til lands og i de territoriale farvann, uten at noget monopol i nogen henseende eller til fordel for noget foretagende skal kunne innføres.

Uansett de regler som måtte gjelde i Norge for kystfart skal de høie kontraherende parters skib på reise til eller fra de områder som er nevnt i artikkel 1 ha rett til å anløpe norske havner, både på op- og nedreisen, for å ta ombord eller sette i land reisende eller varer, som skal til eller kommer fra de nevnte områder - eller av hvilken som helst annen grunn.

Der er enighet om, at der ikke i nogen henseende og særlig ikke forsåvidt angår utførsel, innførsel og gjennomførsel skal pålegges nogen av de høie kontraherende parters undersåtter, deres skib og varer nogen som helst byrde eller innskrenkning som ikke kommer til anvendelse like overfor undersåtter, skib eller varer, som i Norge nyder mest begunstiget behandling, idet norske undersåtter, skib og varer i så måte likestilles med de andre høie kontraherende parters og ikke skal behandles gunstigere i nogen retning.

Der skal ikke pålegges utførselen av varer bestemt til nogen av de kontraherende makters områder nogen annen eller mere tyngende byrde eller innskrenkning enn der fastsettes for utførselen av samme slags varer til en annen kontraherende makts (deriblandt Norges) område eller til hvilket som helst annet land.

Art 4. Alle offentlige trådløse telegrafstasjoner som er eller blir opprettet med den norske regjeringens tillatelse eller efter dens tiltak i de egner som er nevnt i artikkel 1, skal alltid stå åpen på helt like fot for meddelelser fra skib av alle flagg og fra de høie kontraherende parters undersåtter på de vilkår som er fastsatt i radiotelegrafoverenskomsten av 5 juli 1912 eller fastsettes i den internasjonale overenskomst som måtte bli avsluttet istedenfor den.

Under forbehold av de mellempfolkelige forpliktelser som måtte følge av krigstilstand skal eiere av grunnstykker alltid kunne opsette og benytte til egen bruk apparater for trådløs telegrafering, som i private anliggender skal ha adgang til å tre i forbindelse med faste eller bevegelige stasjoner, derunder innbefattet stasjoner ombord i skib og luftfartøier.

Art 5. De høie kontraherende parter anerkjenner nytten av å opprette en internasjonal meteorologisk stasjon i de egner som er nevnt i artikkel 1. Ordningen av denne stasjon vil bli gjenstand for en senere overenskomst.

Der vil likeledes ved overenskomst bli truffet bestemmelser om de betingelser hvorunder videnskapelig forskning skal kunne drives i de nevnte egner.

Art 6. Med forbehold av bestemmelsene i nærværende artikkel skal erhvervede rettigheter som tilhører de høie kontraherende parters undersåtter anerkjennes som gyldig.

Krav som er opstått ved besiddelsestager eller okkupasjoner foretatt før undertegningen av denne traktat skal ordnes etter bestemmelsene i det vedfødte bilag, som skal ha samme kraft og gyldighet som nærværende traktat.

Art 7. Med hensyn til erhvervelse, utnyttelse og utøvelse av eiendomsrett, derunder innbefattet bergverksrettigheter, forplikter Norge sig til i de områder som er nevnt i artikkel 1, innrømme alle de høie kontraherende parters undersåtter en behandling basert på fullstendig likestilling og overensstemmende med bestemmelsene i nærværende traktat.

Ekspropriasjon kan bare skje til almennyttige formål og mot full erstatning.

Art 8. For de områder som er nevnt i artikkel 1 forplikter Norge sig til å istandbringe en bergverksordning som særlig med hensyn til skatter, gebyrer eller avgifter av enhver art og de almindelige eller særlige arbeidsvilkår skal utelukke alle forrettheter, monopoler eller begunstigelser til fordel for staten eller for undersåtter av nogen av de høie kontraherende parter, Norge innbefattet, og sikre det lønnete personale av enhver art de nødvendige lønnsgarantier og garantier for beskyttelse av dets fysiske, moralske og intellektuelle velvære.

De skatter, gebyrer og avgifter som opkreves skal utelukkende komme de nevnte områder til gode og kan bare pålegges i den utstrekning som deres øiemed tilsier.

Forsåvidt særlig angår utførselen av mineraler har den norske regjering adgang til å pålegge en eksportavgift, som dog for de første 100.000 tons ikke må overstige 1 pct. av de utførte mineralers maksimumsverdi og derefter beregnes etter en synkende skala. Verdien skal fastsettes ved utløpet av skibningssesongen, på grunnlag av en beregning av den opnådde gjennomsnittlige fob.-pris.

Den norske regjering skal ha meddelt de andre kontraherende makter utkastet til bergverksordning 3 måneder før den trer i kraft. Hvis én eller fler av de nevnte makter innen denne frist foreslår at der foretas endringer i den, før den bringes i anvendelse, skal den norske regjering meddele disse forslag til de andre kontraherende makter for at de kan bli prøvd og avgjort av en kommisjon bestående av én representant for hver av de nevnte makter. Denne kommisjon sammenkalles av den norske regjering og skal treffe sin avgjørelse innen en frist av 3 måneder efterat den er trådt sammen. Dens beslutninger treffes med stemmeflerhet.

Art 9. Med forbehold av de rettigheter og plikter for Norge som følger av dets tiltredelse av Folkenes Forbund forplikter Norge sig til ikke å oprette eller tillate opprettet nogen flåtebasis i de egner som er nevnt i artikkel 1 eller anlegge nogen befestning i de nevnte egner som aldri må nyttes i krigsøiemed.

Art 10. Inntil de høie kontraherende parters anerkjennelse av en russisk regjering måtte gi Russland anledning til å tiltre denne traktat, skal russiske undersåtter og selskaper nyte samme rettigheter som de høie kontraherende parters undersåtter.

Krav som de måtte ha å gjøre gjeldende innen de områder som er nevnt i artikkel 1 skal, under de betingelser som er fastsatt i artikkel 6 og bilaget til denne traktat, fremsettes gjennom den danske regjering, som erklærer sig rede til å yde sin velvillige medvirkning i den anledning.

Nærværende traktat, hvis franske og engelske tekst skal være autentisk, blir å ratifisere.

Ratifikasjonsdokumentene skal deponeres i Paris snarest mulig.

De makter hvis regjering har sitt sæte utenfor Europa skal kunne innskrenke sig til å meddele den franske Republikks regjering gjennom sin diplomatiske representant i Paris at de har ratifisert, og skal i så fall oversende ratifikasjonsdokumentet snarest mulig.

Denne traktat trer, forsåvidt angår bestemmelsene i artikkel 8, i kraft, når den er blitt ratifisert av

enhver av signatarmaktene, og i alle andre henseender samtidig med den i artikkelen nevnte bergverksordning.

De utenforstående makter skal innbys av den franske Republikks regjering til å slutte sig til denne traktat, når den er behørig ratifisert. Denne tilslutning skal skje ved notifikasjon til den franske regjering som vil ha å underrette de andre kontraherende parter.

Til bekreftelse av dette har ovennevnte befullmektigede undertegnet nærværende traktat.

Utferdiget i Paris den niende februar 1920, i to eksemplarer, hvorav det ene tilstilles Hans Majestet Norges Konges regjering og det annet deponeres i den franske Republikks arkiv; autentiske avskrifter vil bli tilstillet de andre signatarmakter.

Bilag.

- § 1. 1. Notifikasjon om alle krav på landområder som måtte ha vært fremsatt for en regjering før undertegningen av denne traktat, skal innen 3 måneder efterat denne traktat er trådt i kraft, av **kravsmannens** regjering tilstilles en kommissær som har i oppdrag å prøve kravene. Kommissæren skal være en dommer eller rettslærd av dansk nasjonalitet og i besiddelse av de nødvendige kvalifikasjoner og utpekes av den danske regjering.
2. Notifikasjonen må inneholde en nøiaktig angivelse av grensene for det felt der gjøres krav på, og være ledsaget av et kart i en målestokk ikke under 1/1.000.000 og hvorpå feltet skal være klart avlagt.
3. Notifikasjonen må være ledsaget av et depositum av 1 penny pr. acre (40 ar) av det felt, der gjøres krav på, til dekning av omkostningene ved prøvelsen av kravene.
4. Kommissæren kan forlange av kravsmennene at de skaffer frem alle andre dokumenter, aktstykker eller opplysninger som han måtte finne nødvendig.
5. Kommissæren skal prøve de krav som således er notifisert. I dette øiemed kan han ty til sådan sakkyndig hjelp som han måtte finne nødvendig og i tilfelle gå til undersøkelser på åstedet.
6. Kommissærens godtgjørelse skal fastsettes ved overenskomst av den danske regjering og de andre interesserte regjeringer. Kommissæren fastsetter selv godtgjørelsen for de medhjelpere som han finner det nødvendig å benytte sig av.
7. Når kommissæren har prøvd kravene, skal han utarbeide en redegjørelse som nøiaktig angir de krav der efter hans mening bør godkjennes straks som begrunnet, og dem som han, enten på grunn av tvist eller av nogen annen årsak, mener bør undergis voldgift som nedenfor omhandlet. Kopier av denne redegjørelse skal av kommissæren tilstilles de interesserte regjeringer.
8. Hvis summen av de beløp som er deponert i henhold til post 3 ikke er tilstrekkelig til å dekke omkostningene ved prøvelsen av kravene, skal kommissæren, hvis han synes kravet er begrunnet, straks angi det tilleggsbeløp som kravsmannen skal betale. Størrelsen av dette beløp skal fastsettes efter utstrekningen av det felt hvortil kravsmannens rett er anerkjent.

Dersom størrelsen av de beløp som er deponert i henhold til post 3 overskrider de nevnte omkostninger, skal det overskytende brukes til å dekke utgiftene ved den nedenfor omhandlede voldgift.

9. Innen 3 måneder fra datoen for den redegjørelse som er nevnt i post 7 i denne paragraf skal den norske regjering ta de nødvendige skritt til å meddele dem, hvis krav kommissæren har anerkjent, gyldig hjemmelsdokument, som sikrer dem den utelukkende eiendomsrett til vedkommende felt, overensstemmende med de lover og forskrifter som måtte gjelde eller bli gjeldende for de områder som er nevnt i artikkel 1 i denne traktat og med forbehold av den bergverksordning som er nevnt i traktatens artikkel 8.

I tilfelle av at en tilleggsbetaling måtte bli nødvendig efter post 8 ovenfor, skal der dog bare utferdiges et midlertidig hjemmelsdokument, som blir endelig når kravsmannen innen en sådan passende frist som den norske regjering måtte fastsette, har betalt nevnte ytterligere beløp.

§ 2. Krav som den i post 1 i forrige paragraf nevnte kommissær av en eller annen grunn ikke har anerkjent som begrunnet, skal avgjøres etter følgende regler:

1. Innen 3 måneder fra datoen for den redegjørelse som er nevnt i post 7 i forrige paragraf skal enhver av de regjeringer, hvis undersåtter har krav som ikke er anerkjent, opnevne en voldgiftsmann.

Kommissæren skal være formann for den således opprettede domstol. Han skal ha den avgjørende stemme i tilfelle av stemmelikhet. Han opnevner en sekretær til å motta de dokumenter som er nevnt i post 2 i denne paragraf og til treffe de nødvendige forføininger til domstolens sammentrede.

2. Innen én måned etter opnevningen av den sekretær som er nevnt i post 1 skal kravsmennene gjennom sine respektive regjeringer tilstille ham en redegjørelse som nøiaktig angir deres krav og er ledsaget av alle dokumenter og begrunnelser som de måtte ønske å gjøre gjeldende til støtte for kravene.

3. Innen to måneder etter opnevningen av den sekretær som er nevnt i post 1 skal domstolen tre sammen i København for å prøve de krav som er blitt innbragt for den.

4. Domstolens språk er engelsk. Alle dokumenter eller begrunnelser kan forelegges den av de interesserte parter i deres eget språk, men skal i så fall være ledsaget av en oversettelse til engelsk.

5. Hvis kravsmennene yrer ønske om det, skal de ha rett til å bli hørt av domstolen enten personlig eller ved rettsfullmektig, og domstolen skal ha rett til å avkreve kravsmennene alle ytterligere redegjørelser, dokumenter eller begrunnelser som den måtte anse nødvendig.

6. Før domstolen hører i saken skal den kreve av partene depositum eller sikkerhetsstillelse for de beløp som den finner nødvendig til dekning av den del av utgiftene ved domstolen som faller på hver kravsmann. Ved fastsettelsen av beløpenes størrelse skal domstolen først og fremst ta hensyn til utstrekningen av det felt som kreves. Den kan også kreve ytterligere depositum av partene i saker som medfører særlige utgifter.

7. Voldgiftsmennenes godtgjørelse skal fastsettes for måneden og bestemmes av de interesserte regjeringer. Formannen fastsetter godtgjørelsen for sekretæren og alle de andre personer som domstolen gjør bruk av.

8. Med forbehold av bestemmelsen i dette bilag skal domstolen ha full myndighet til å fastsette sin egen rettergangsordning.

9. Ved prøvelsen av kravene skal domstolen ta i betraktning:

- a) Alle folkerettslige regler som er anvendelig på tilfellet;
- b) Almindelige rettfærdighets- og billighetsgrunnsetninger;
- c) Følgende omstendigheter:

1) Datoen, da det felt som kreves, blev okkupert for første gang av kravsmannen eller hans hjemmelsmenn;

2) Datoen, da kravet blev anmeldt til kravsmannens regjering;

3) Den utstrekning, hvori kravsmannen eller hans hjemmelsmenn har bearbeidet og utnyttet det felt han krevet. I denne forbindelse skal domstolen ta hensyn til omstendigheter eller innskrenkninger der som følge av krigstilstanden fra 1914 til 1919 kan ha hindret kravsmennene i å hevde sine krav.

10. Alle utgiftene ved domstolen skal fordeles på kravsmennene i slikt forhold som domstolen bestemmer. Dersom summen av de beløp som er deponert i henhold til post 6 skulde andra til mer enn utgiftene ved domstolen, skal det overskytende betales tilbake til dem hvis krav er blitt anerkjent og i slikt forhold som domstolen finner billig.

11. Domstolen skal meddele sine avgjørelser til de interesserte regjeringer og i alle tilfelle til den norske regjering.

Den norske regjering skal innen tre måneder etter mottagelsen av hver avgjørelse ta de nødvendige skritt til å meddele de kravsmenn hvis krav er blitt anerkjent av domstolen, gyldige hjemmelsdokumenter overensstemmende med de lover og forskrifter som gjelder eller vil bli gjeldende for de områder som er nevnt i artikkel 1 i denne traktat og med forbehold av den bergverksordning

som er nevnt i traktatens artikkel 8. Hjemmelsdokumentene blir dog ikke endelige før kravsmannen har innbetalt sin forholdsvis andel av utgiftene ved domstolen innen en sådan passende frist som den norske regjering måtte fastsette.

§ 3. Ethvert krav som ikke er blitt notifisert kommissæren overensstemmende med post 1 i paragraf 1, eller som ikke er blitt anerkjent av ham og ikke innbragt for domstolen overensstemmende med paragraf 2, skal anses som endelig bortfalt.

Vedlegg B. Antarktistraktaten

THE ANTARCTIC TREATY

The Governments of Argentina, Australia, Belgium, Chile, the French Republic, Japan, New Zealand, Norway, the Union of South Africa, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America,

Recognizing that it is in the interest of all mankind that Antarctica shall continue forever to be used exclusively for peaceful purposes and shall not become the scene or object of international discord;

Acknowledging the substantial contributions to scientific knowledge resulting from international cooperation in scientific investigation in Antarctica;

Convinced that the establishment of a firm foundation for the continuation and development of such cooperation on the basis of freedom of scientific investigation in Antarctica as applied during the International Geophysical Year accords with the interests of science and the progress of all mankind;

Convinced also that a treaty ensuring the use of Antarctica for peaceful purposes only and the continuance of international harmony in Antarctica will further the purposes and principles embodied in the Charter of the United Nations;

Have agreed as follows:

ARTICLE I

1. Antarctica shall be used for peaceful purposes only.

There shall be prohibited, inter alia, any measures of a military nature, such as the establishment of military bases and fortifications, the carrying out of military maneuvers, as well as the testing of any type of weapons.

2. The present Treaty shall not prevent the use of military personnel or equipment for scientific research or for any other peaceful purpose.

ARTICLE II

Freedom of scientific investigation in Antarctica and cooperation toward that end, as applied during the International Geophysical Year, shall continue, subject to the provisions of the present Treaty.

ARTICLE III

1. In order to promote international cooperation in scientific investigation in Antarctica, as provided for in Article II of the present Treaty, the Contracting Parties agree that, to the greatest extent feasible and practicable:

(a) information regarding plans for scientific programs in Antarctica shall be exchanged to permit maximum economy and efficiency of operations;

(b) scientific personnel shall be exchanged in Antarctica between expeditions and stations;

(c) scientific observations and results from Antarctica shall be exchanged and made freely available.

2. In implementing this Article, every encouragement shall be given to the establishment of cooperative working relations with those Specialized Agencies of the United Nations and other international organizations having a scientific or technical interest in Antarctica.

ARTICLE IV

1. Nothing contained in the present Treaty shall be interpreted as:

(a) a renunciation by any Contracting Party of previously asserted rights of or claims to territorial sovereignty in Antarctica;

(b) a renunciation or diminution by any Contracting Party of any basis of claim to territorial sovereignty in Antarctica which it may have whether as a result of its activities or those of its nationals in Antarctica, or otherwise;

(c) prejudicing the position of any Contracting Party as regards its recognition or non-recognition of any other State's right of or claim or basis of claim to territorial sovereignty in Antarctica.

2. No acts or activities taking place while the present Treaty is in force shall constitute a basis for asserting, supporting or denying a claim to territorial sovereignty in Antarctica or create any rights of sovereignty in Antarctica. No new claim, or enlargement of an existing claim, to territorial sovereignty in Antarctica shall be asserted while the present Treaty is in force.

ARTICLE V

1. Any nuclear explosions in Antarctica and the disposal there of radioactive waste material shall be prohibited.

2. In the event of the conclusion of international agreements concerning the use of nuclear energy, including nuclear explosions and the disposal of radioactive waste material, to which all of the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX are parties, the rules established under such agreements shall apply in Antarctica.

ARTICLE VI

The provisions of the present Treaty shall apply to the area south of 60° South Latitude, including all ice shelves, but nothing in the present Treaty shall prejudice or in any way affect the rights, or the exercise of the rights, of any State under international law with regard to the high seas within that area.

ARTICLE VII

1. In order to promote the objectives and ensure the observance of the provisions of the present Treaty, each Contracting Party whose representatives are entitled to participate in the meetings referred to in Article IX of the Treaty shall have the right to designate observers to carry out any inspection provided for by the present Article. Observers shall be nationals of the Contracting Parties which designate them. The names of observers shall be communicated to every other Contracting Party having the right to designate observers, and like notice shall be given of the termination of their appointment.

2. Each observer designated in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article shall have complete freedom of access at any time to any or all areas of Antarctica.

3. All areas of Antarctica, including all stations, installations and equipment within those areas, and all ships and aircraft at points of discharging or embarking cargoes or personnel in Antarctica, shall be open at all times to inspection by any observers designated in accordance with paragraph 1 of this Article.

4. Aerial observation may be carried out at any time over any or all areas of Antarctica by any of the Contracting Parties having the right to designate observers.

5. Each Contracting Party shall, at the time when the present Treaty enters into force for it, inform the other Contracting Parties, and thereafter shall give them notice in advance, of

(a) all expeditions to and within Antarctica, on the part of its ships or nationals, and all expeditions to Antarctica organized in or proceeding from its territory;

(b) all stations in Antarctica occupied by its nationals; and

(c) any military personnel or equipment intended to be introduced by it into Antarctica subject to the conditions prescribed in paragraph 2 of Article I of the present Treaty.

ARTICLE VIII

1. In order to facilitate the exercise of their functions under the present Treaty, and without prejudice to the respective positions of the Contracting Parties relating to jurisdiction over all other persons in Antarctica, observers designated under paragraph 1 of Article VII and scientific personnel exchanged under subparagraph 1(b) of Article III of the Treaty, and members of the staffs accompanying any such persons, shall be subject only to the jurisdiction of the Contracting Party of which they are nationals in respect of all acts or omissions occurring while they are in Antarctica for the purpose of exercising their functions.

2. Without prejudice to the provisions of paragraph 1 of this Article, and pending the adoption of measures in pursuance of subparagraph 1(e) of Article IX, the Contracting Parties concerned in any case of dispute with regard to the exercise of jurisdiction in Antarctica shall immediately consult together with a view to reaching a mutually acceptable solution.

ARTICLE IX

1. Representatives of the Contracting Parties named in the preamble to the present Treaty shall meet at the City of Canberra within two months after the date of entry into force of the Treaty, and thereafter at suitable intervals and places, for the purpose

of exchanging information, consulting together on matters of common interest pertaining to Antarctica, and formulating and considering, and recommending to their Governments, measures in furtherance of the principles and objectives of the Treaty, including measures regarding:

- (a) use of Antarctica for peaceful purposes only;
- (b) facilitation of scientific research in Antarctica;
- (c) facilitation of international scientific cooperation in Antarctica;
- (d) facilitation of the exercise of the rights of inspection provided for in Article VII of the Treaty;
- (e) questions relating to the exercise of jurisdiction in Antarctica;
- (f) preservation and conservation of living resources in Antarctica.

2. Each Contracting Party which has become a party to the present Treaty by accession under Article XIII shall be entitled to appoint representatives to participate in the meetings referred to in paragraph 1 of the present Article, during such time as that Contracting Party demonstrates its interest in Antarctica by conducting substantial scientific research activity there, such as the establishment of a scientific station or the despatch of a scientific expedition.

3. Reports from the observers referred to in Article VII of the present Treaty shall be transmitted to the representatives of the Contracting Parties participating in the meetings referred to in paragraph 1 of the present Article.

4. The measures referred to in paragraph 1 of this Article shall become effective when approved by all the Contracting Parties whose representatives were entitled to participate in the meetings held to consider those measures.

5. Any or all of the rights established in the present Treaty may be exercised as from the date of entry into force of the Treaty whether or not any measures facilitating the exercise of such rights have been proposed, considered or approved as provided in this Article.

ARTICLE X

Each of the Contracting Parties undertakes to exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in any activity in Antarctica contrary to the principles or purposes of the present Treaty.

ARTICLE XI

1. If any dispute arises between two or more of the Contracting Parties concerning the interpretation or application of the present Treaty, those Contracting Parties shall consult among themselves with a view to having the dispute resolved by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement or other peaceful means of their own choice.

2. Any dispute of this character not so resolved shall, with the consent, in each case, of all parties to the dispute, be referred to the International Court of Justice for settlement; but failure to reach agreement on reference to the International Court shall not absolve parties to the dispute from the responsibility of continuing to seek to resolve it by any of the various peaceful means referred to in paragraph 1 of this Article.

ARTICLE XII

1. (a) The present Treaty may be modified or amended at any time by unanimous agreement of the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX. Any such modification or amendment shall enter into force when the depositary Government has received notice from all such Contracting Parties that they have ratified it.

(b) Such modification or amendment shall thereafter enter into force as to any other Contracting Party when notice of ratification by it has been received by the depositary Government. Any such Contracting Party from which no notice of ratification is received within a period of two years from the date of entry into force of the modification or amendment in accordance with the provisions of subparagraph 1(a) of this Article shall be deemed to have withdrawn from the present Treaty on the date of the expiration of such period.

2. (a) If after the expiration of thirty years from the date of entry into force of the present Treaty, any of the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX so requests by a communication addressed to the depositary Government, a Conference of all the Contracting Parties shall be held as soon as practicable to review the operation of the Treaty.

(b) Any modification or amendment to the present Treaty which is approved at such a Conference by a majority of the Contracting Parties there represented, including a majority of those whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX, shall be communicated by the depositary Government to all the Contracting Parties immediately after the termination

of the Conference and shall enter into force in accordance with the provisions of paragraph 1 of the present Article.

(c) If any such modification or amendment has not entered into force in accordance with the provisions of subparagraph 1(a) of this Article within a period of two years after the date of its communication to all the Contracting Parties, any Contracting Party may at any time after the expiration of that period give notice to the depositary Government of its withdrawal from the present Treaty; and such withdrawal shall take effect two years after the receipt of the notice by the depositary Government.

ARTICLE XIII

1. The present Treaty shall be subject to ratification by the signatory States. It shall be open for accession by any State which is a Member of the United Nations, or by any other State which may be invited to accede to the Treaty with the consent of all the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX of the Treaty.

2. Ratification of or accession to the present Treaty shall be effected by each State in accordance with its constitutional processes.

3. Instruments of ratification and instruments of accession shall be deposited with the Government of the United States of America, hereby designated as the depositary Government.

4. The depositary Government shall inform all signatory and acceding States of the date of each deposit of an instrument of ratification or accession, and the date of entry into force of the Treaty and of any modification or amendment thereto.

5. Upon the deposit of instruments of ratification by all the signatory States, the present Treaty shall enter into force for those States and for States which have deposited instruments of accession. Thereafter the Treaty shall enter into force for any acceding State upon the deposit of its instrument of accession.

6. The present Treaty shall be registered by the depositary Government pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

ARTICLE XIV

The present Treaty, done in the English, French, Russian and Spanish languages, each version being equally authentic, shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America, which shall transmit duly certified copies thereof to the Governments of the signatory and acceding States.

**Vedlegg C. Forskrift om etablering, drift og bruk av
jordstasjon for satellitt: FOR-1999-06-664**

Forskrift om etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt.

Dato	FOR-1999-06-11-664
Departement	Samferdselsdepartementet
Publisert	Avd I 1999 1473
Ikrafttredelse	11.06.1999
Sist endret	
Endrer	FOR-1995-12-01-950
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1925-07-17-11-§3, LOV-1925-07-17-11-§4, LOV-1995-06-23-39-§5-2, LOV-1995-06-23-39-§5-3, LOV-1995-06-23-39-§7-1, LOV-1995-06-23-39-§7-7 jf LOV-2003-07-04-83-§13-2
Kunngjort	
Rettet	
Korttittel	Forskrift om jordstasjon for satelitt

Kapitteloversikt:

Kapittel 1 Innledende bestemmelser (§§ 1 - 5)

Kapittel 2 Krav til etablering og drift (§§ 6 - 8)

Kapittel 3 Særlige regler om bruk av jordstasjon på Svalbard (§§ 9 - 16)

Kapittel 4 Fellesbestemmelser (§§ 17 - 24)

Fastsatt ved kgl.res. 11. juni 1999 med hjemmel i lov av 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard § 3 og § 4 og lov av 23. juni 1995 nr. 39 om telekommunikasjon (teleloven) § 5-2, § 5-3, § 7-1 og § 7-7, jf. EØS-avtalen vedlegg XIV pkt. 13 (Kdir. 90/388/EØF, Kdir. 94/46/EF og Rdir. 97/13/EF). Fremmet av Samferdselsdepartementet.

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt. Forskriften kapittel 1, 2 og 4 gjelder ikke jordstasjon som bare mottar signaler.

På Svalbard gjelder forskriften også prosessering av data fra satellitt mottatt av jordstasjon.

Forskriften kapittel 3 gjelder bare på Svalbard. Bestemmelsene i kapittel 3 gjelder likevel ikke jordstasjon som bare mottar kringkastingsprogram, jordstasjon som er unntatt fra krav om tillatelse med hjemmel i teleloven § 5-3, brukerutstyr som er tilknyttet tillatt system og annet allment tilgjengelig brukerutstyr.

Post- og teletilsynet avgjør i tvilstilfeller om jordstasjon faller inn under kapittel 3.

På Svalbard gjelder forskriften i den utstrekning bestemmelsene ikke strider mot Svalbardtraktaten artikkel 4.

§ 2. *Definisjoner*

I forskriften forstås med

- a) jordstasjon: fast eller mobilt utstyr for overføring av signaler til eller fra satellitt eller annet rombasert system
- b) radiosystemkonsesjon: tillatelse utstedt på særskilte vilkår til innehaver av radiosystem bestående av flere jordstasjoner
- c) prosessering av satellittdata: viderebehandling av signaler fra satellitt etter at disse signalene er mottatt ved jordstasjonen
- d) traktatparter: stater som er part i Svalbardtraktaten.

§ 3. *Krav om tillatelse*

Etablering, drift og bruk av jordstasjon krever tillatelse fra Post- og teletilsynet.

Endring av jordstasjon eller radiosystem i forhold til de spesifikasjoner og planer som legges til grunn for en tillatelse, krever tillatelse fra Post- og teletilsynet.

Søknad om tillatelse sendes Post- og teletilsynet på fastsatt skjema. Skal jordstasjon drives av en annen enn søker, skal det opplyses om hvem som er driftsansvarlig.

Det kan fastsettes vilkår for tillatelse.

§ 4. *Overdragelse*

Tillatelsen kan ikke overdras.

Jordstasjon kan bare overdras til forhandler registrert for omsetting av slikt utstyr, eller til den som har nødvendig tillatelse for vedkommende type jordstasjon.

Endring av eierforhold skal meldes Post- og teletilsynet uten ugrunnet opphold.

§ 5. *Endring av navn eller adresse*

Endring av navn eller adresse skal meldes Post- og teletilsynet uten ugrunnet opphold.

Kapittel 2 Krav til etablering og drift

§ 6. *Krav til jordstasjon*

Jordstasjon skal tilfredsstille kravene i en av følgende forskrifter:

- Forskrift 2. september 1998 nr. 857 om nasjonal godkjenning av teletutstyr.
- Forskrift 7. september 1994 nr. 867 om teleterminalutstyr og satellittjordstasjonsutstyr der det foreligger felles tekniske reguleringer under EØS.

Jordstasjon som krever fagmessig installasjon, skal installeres av autorisert radioinstallatør.

Jordstasjon skal holdes i slik driftsteknisk stand at alle krav som følger av vilkår knyttet til den enkelte tillatelse blir oppfylt.

Jordstasjon skal sikres slik at uvedkommende ikke får adgang til stasjonen eller kjennskap til innholdet av telekommunikasjon eller andres bruk av telekommunikasjon.

§ 7. Oppbevaring av dokumentasjon

Tillatelsen og dokumentene som ligger til grunn for tillatelsen, skal være tilgjengelige ved jordstasjonen.

Det samme gjelder dokumentasjon om drift og bruk av jordstasjonen.

§ 8. Tilsyn

Post- og teletilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i forskriften og tillatelse gitt med hjemmel i forskriften blir oppfylt, med unntak av kapittel 3. Post- og teletilsynet kan nytte bistand fra andre til tilsynet.

Innehaver av tillatelse skal medvirke til gjennomføringen av tilsynet. Nødvendige opplysninger og dokumentasjon skal utleveres, jf. teleloven § 9-1.

Kapittel 3 Særlige regler om bruk av jordstasjon på Svalbard

§ 9. Formål

For å sikre at bruk av jordstasjon skjer i overensstemmelse med Svalbardtraktaten artikkel 9, fastsetter forskriften kapittel 3 særlige regler for tillatelse og bruk av jordstasjon på Svalbard, herunder prosessering av data, mottatt fra satellitt eller andre rombaserte system.

§ 10. Opplysningsplikt

I tillegg til de krav som følger av § 3 skal det på søknadstidspunktet opplyses om

- a) jordstasjonens infrastruktur
- b) funksjoner og tekniske ytelser for satellitt jordstasjonen skal nedlese
- c) planlagt prosessering av satellittdata
- d) planlagt dataflyt til og fra jordstasjon
- e) forretningsplan for jordstasjon.

§ 11. Vilkår

Det er et vilkår for tillatelse at logg og andre dokumenter og data om bruk av jordstasjon utleveres dersom Sysselmannen krever det.

§ 12. Forbudt bruk

Det er ikke tillatt å

- a) bruke jordstasjon og data nedlest til jordstasjon i krigsøyemed
- b) utføre prosessering spesielt beregnet for militære formål av satellittdata ved jordstasjon
- c) bruke data fra jordstasjon for militær ledelse og våpenkontroll fra Svalbard
- d) utføre styring av satellitters instrumenter spesielt for militære formål fra jordstasjon.

§ 13. *Plikt til loggføring og lagring*

Den som har tillatelse plikter løpende å

- a) loggføre alle satellittpasseringer som nedleses
- b) loggføre all prosessering
- c) lagre alle antennestytingsordrer på samme nivå loggføringen foretas
- d) lagre all kontrollinformasjon sendt til satellitt.

Dataene skal lagres ved jordstasjonen i minimum 2 år.

§ 14. *Tilsyn*

Sysselemanden på Svalbard fører tilsyn med at bestemmelsene i kapittel 3 blir oppfylt. Sysselemanden kan nytte bistand fra andre til tilsynet.

Sysselemanden skal til en hver tid gis uhindret adgang til jordstasjon for anmeldt og uanmeldt tilsyn. Sysselemanden kan kreve at den som har tillatelsen eller representant for denne er til stede ved tilsyn.

Utgiftene til tilsynet av jordstasjon dekkes av innehaver av tillatelsen.

Tillatelsen og dokumentene som ligger til grunn for tillatelse etter kapittel 2 og 3, skal være tilgjengelige.

Sysselemanden kan kreve utlevert opplysninger og data som er nødvendig av hensyn til gjennomføringen av forskriften til seg eller den som bistår med tilsynet. Opplysningene kan kreves utlevert skriftlig, herunder i elektronisk format. Sysselemanden kan også gi andre pålegg om loggføring, lagring og utlevering av data enn det som er nevnt ovenfor.

Driver ikke den som har tillatelse selv jordstasjonen, kan pålegg gis til den driftsansvarlige, jf. § 3 fjerde ledd.

§ 15. *Besøksadgang*

Representanter for forskningsinstitusjon hjemmehørende i stat som er part i Svalbardtraktaten og som Sysselemanden finner har nødvendige faglige kvalifikasjoner, kan gis rett til med rimelig varslingsfrist å besøke jordstasjonen. Sysselemanden kan beslutte å ledsage representantene eller stille særlige vilkår for gjennomføringen av besøket. Innehaver av tillatelsen plikter å legge forholdene til rette for at godkjent besøk kan gjennomføres.

§ 16. *Sanksjoner*

Ved brudd på bestemmelse i kapittel 3 eller begrunnet mistanke om brudd på bestemmelse kan Sysselemanden forby bruk av jordstasjon. Etterkommes ikke forbudet kan jordstasjonen stenges.

Kapittel 4 Fellesbestemmelser

§ 17. *Pålegg om endringer*

Post- og teletilsynet kan gi pålegg om endringer av jordstasjon og driften av den dersom den tekniske utviklingen, hensynet til andre brukere av radiofrekvenser, eller andre forhold gjør dette nødvendig.

Etterkommes ikke pålegg etter første ledd kan Post- og teletilsynet forby bruk av jordstasjon eller stenge den.

§ 18. Opphør

Tillatelsen gjelder inntil videre, med mindre det er fastsatt tidsbegrensning.

Tillatelsen kan sies opp av innehaveren. Oppsigelsen skal være skriftlig og datert.

Tillatelsen kan trekkes tilbake ved gjentatte eller vesentlige brudd på bestemmelser i forskriften eller vilkår i tillatelse gitt med hjemmel i forskriften.

Dersom tillatelsen blir sagt opp eller trukket tilbake skal jordstasjonen tas ut av operativ drift. Antenne og strømforsyning skal frakobles der dette er mulig. Dersom ikke annet er bestemt skal tillatelsedokumentene på tydelig måte merkes «ugyldig» og oppbevares sammen med jordstasjonen.

Post- og teletilsynet skal ha skriftlig melding om at bestemmelsene i foregående ledd er oppfylt og at det ikke vil bli gjort bruk av jordstasjon inntil ny tillatelse er gitt.

Post- og teletilsynet kan forsegle jordstasjon når retten til bruk bortfaller.

§ 19. Beredskapssituasjon

Når hensynet til rikets sikkerhet, beredskapshensyn eller andre allmenne hensyn krever det, kan bruk av jordstasjon innskrenkes eller nektes. Dette gir ikke rett til erstatning.

§ 20. Klagemyndighet

Statens teleforvaltningsråd avgjør klage på enkeltvedtak fattet av Post- og teletilsynet etter forskriften.

Klagesak av prinsipiell betydning eller telepolitisk karakter avgjøres av Samferdselsdepartementet etter at Statens teleforvaltningsråd har grunngitt et forslag til vedtak.

Pålegg etter forskriften kapittel 3 kan påklages til Samferdselsdepartementet.

§ 21. Gebyr

Det skal betales årlig gebyr for tillatelse til Post- og teletilsynet etter gjeldende forskrift om gebyr mv til Post- og teletilsynet.

§ 22. Unntak

Når særlige hensyn tilsier det, kan telemyndigheten gjøre unntak fra bestemmelser i forskriften.

§ 23. Straff

Brudd på forskriften kapittel 3 eller påbud gitt i medhold av forskriften kapittel 3 straffes etter svalbardloven § 4 annet ledd.

Brudd på forskriften for øvrig straffes etter teleloven § 10-4.

§ 24. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

Samtidig oppheves forskrift 1. desember 1995 nr. 950 om konsesjon for jordstasjon for satellittsamband.

Vedlegg D. Høringsnotat, ny forskrift

UTKAST TIL TO FORSKRIFTER OM ETABLERING, DRIFT OG BRUK AV JORDSTASJON FOR SATELLITT PÅ SVALBARD OG I ANTARKTIS – HØRINGSNOTAT

1. INNLEDNING OG BAKGRUNN

Det er behov for regulering av satellittvirksomhet i Antarktis, og det er behov for modernisering av reguleringsregimene for Svalbard. Rettsgrunnlagene og problemstillingene knyttet til regulering og håndhevelse er imidlertid ulike i de to tilfellene, og det foreslås derfor to særskilte forskrifter.

Gjeldende forskrift regulerer etablering, drift og bruk av jordstasjon på Svalbard og på det norske fastlandet. Forskriften er fastsatt med hjemmel i lov 23. juni 1995 nr. 39 om telekommunikasjon (teleloven) og lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard. Den gjenspeiler reguleringsregimet slik det forelå i 1999. På bakgrunn av den tekniske og markedsmessige utviklingen siden teleloven ble fastsatt i 1995, har forvaltningen av teleområdet gjennomgått en utvikling. Teleloven er erstattet av lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven). Utviklingen frem til i dag, det nye lovverket og utviklingen innenfor satellittindustrien har ført til behov for å revidere reguleringsgrunnlaget for jordstasjoner.

I forskriftsutkastene er virkeområdene foreslått avgrenset mot å gjelde Norges fastland. Bakgrunnen for dette er at den nødvendige regulering av etablering, drift og bruk av jordstasjon på fastlandet nå følger direkte av ekomloven. Krav og begrensninger i bruken som er nødvendig utover dette, fastsettes direkte i de konkrete frekvenstillatelsene.

De senere årene har satellitteknologi utviklet seg kraftig. Evnen til å observere jorden fra rommet med svært god oppløsning har vært en av de viktigste faktorene som driver utviklingen. Satellittsensorer og data som tidligere kun var tilgjengelig for rene militære operasjoner, er i dag tilgjengelig ikke bare for sivile myndigheter, men også for kommersielle aktører.

Den spesielle geografiske plasseringen har gjort Svalbard og Antarktis særlig attraktive for observasjon av verdensrommet og som lokasjon for nedlesning av data fra satellitter som observerer jorden fra verdensrommet for studier av klima-, miljø- og meteorologi. Mange observasjons- og overvåkningssatellitter går i polare baner som bringer dem over Svalbard og Antarktis i hvert omløp.

Den landbaserte jordstasjonen TrollSat ved forskningsstasjonen i Dronning Maud Land i Antarktis, har vært i drift siden 2007. På Svalbard er det satellittjordstasjoner flere steder. Stasjonen ved Longyearbyen har vært i stadig utvikling, og består i dag av en rekke antenner. Den er en av få satellittjordstasjoner i verden som kan ha kontakt med satellitter i polare baner i hvert omløp de tar rundt jorden (14 av 14 runder i døgnet). Sammen med jordstasjonen i Antarktis vil det være mulig å lese ned data fra satellitter 26 ganger i døgnet.

Siden midten av 90-tallet er teknologien som tidligere var forbeholdt militære formål også blitt tilgjengelig sivilt. I dag finnes det derfor både militære satellitter, sivile satellitter og satellitter med flerbruksanvendelser, såkalt "dual use". Det er blir derfor vanskeligere å avgjøre om satellittsensorer er av en slik type, eller gir en slik ytelse, at data ikke bør tillates nedlest på Svalbard og i Antarktis. Bakgrunnen for at bruk til rene militære formål ikke skal være tillatt på Svalbard og i Antarktis er ønsket om å fremme fredelige formål, og unngå

tvilsspørsmål knyttet til etterlevelsen av militære begrensninger i Svalbardtraktaten (artikkel 9) og Antarktistraktaten (artikkel 1), samt andre folkerettslige krav.

2. HOVEDINNHALDET I DE TO FORSKRIFTENE

Utkastene til forskrifter tar sikte på å regulere bruken av jordstasjoner i polare områder på en hensiktsmessig måte. I ny § 7 i begge forskrifter foreslår departementet et forbud mot å sende data til eller lese data ned fra en satellitt som ivaretar funksjoner spesielt for militære formål.

For at nedleste data skal kunne ha en særlig militær nytteverdi er det en forutsetning at dataene er eksklusivt tilgjengelige for én aktør. Av den grunn foreslås at det ikke er tillatt å lese ned data som ikke gjøres tilgjengelig på fritt grunnlag eller kommersielle vilkår. Dette kan bidra til å avskjære vanskelige bevissspørsmål i tvilstilfelle og vil ha en generelt tillitsskapende effekt.

Forbudet mot å lese ned data som ikke kan gjøres kommersielt tilgjengelig foreslås kombinert med en adgang for tilsynsmyndigheten til å sette en frist for når de nedleste dataene skal være tilgjengelige. Videre foreslås det at tilsynsmyndigheten etter søknad kan dispensere fra plikten til å gjøre data tilgjengelig, så fremt det godtgjøres at det foreligger særskilte forskningsmessige eller kommersielle hensyn som må ivaretas.

Disse begrensningene vil forhindre at en aktør kan nyttiggjøre seg en eventuell kortvarig eksklusiv kjennskap til dataene for militære formål, samtidig som det åpner for en viss fleksibilitet når det gjelder å tilgodese eventuelle legitime ikke-militære behov for eksklusivitet, for eksempel knyttet til forskning. Dette vil etter departementets vurdering, i samråd med Utenriksdepartementet, gi god sikkerhet for at traktatbestemmelsene overholdes, samtidig som det ikke er unødig byrdefullt og bidrar til å hindre legitim sivil og kommersiell virksomhet.

Tilsynsbestemmelsene i forskriften foreslås forsterket gjennom blant annet å fastsette grundigere tilsynsrutiner der tilsynsmyndigheten kan kreve at opplysningene som loggføres også lagres hos myndigheten, og ved å innføre et årlig krav om å dokumentere at kommunikasjonen med hver enkelt satellitt oppfyller vilkårene etter forskriftsutkastenes § 7. Videre inneholder forskriftsutkastene ulike bestemmelser om tilsyn med tillatelsene og tilsyn med jordstasjonene og sanksjoner ved brudd på disse.

For øvrig gjelder ekomloven og forskrift om elektronisk kommunikasjonsnett og elektronisk kommunikasjonstjeneste av 16. februar 2004 nr. 401 for Svalbard og Antarktis med de begrensninger som følger av forskrift om stedlig virkeområde for lov om elektronisk kommunikasjon vedrørende Svalbard, Jan Mayen, Bilandene og Antarktis av 4. juli 2003.

Ved gjennomgangen av behovet for regulering er det avdekket at enkelte bestemmelser i ekomloven som i dag er gitt anvendelse på Svalbard og i Antarktis er overflødige eller uhensiktsmessige i disse områdene. Dette foreslås løst gjennom en endring i forskrift om stedlig virkeområde for lov om elektronisk kommunikasjon vedrørende Svalbard, Jan Mayen, Bilandene og Antarktis av 4. juli 2003, se pkt. 5 nedenfor.

3. TILSYNSMYNDIGHET OG FINANSIERING

Hvilken tilsynsmyndighet som skal ha det endelige og utøvende ansvaret over forskriftene på henholdsvis Svalbard og i Antarktis har vært gjenstand for vurdering.

I dag gjennomføres tilsynet i et samarbeid mellom flere myndighetsorgan. Sysselmannen er tilsynsmyndighet etter forskriften med assistanse fra Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI) og Nkom. Sysselmannen har ikke selv fagkompetanse når det gjelder satellittkommunikasjon, og de faglige vurderingene foretas derfor i all hovedsak av FFI og Nkom. Ingen av de eksisterende fagmyndighetene på området kan være tilsynsmyndighet alene uten at det blir tilført midler til økt bemanning og kompetanseheving.

Justis- og beredskapsdepartementet har også anført at tilsynet på Svalbard er for krevende og teknisk særegent til at Sysselmannen fremover i tid kan ha hovedansvaret for tilsyn etter den nye forskriften. Det er imidlertid på det rene at Sysselmannen også fremover vil ha en rolle ved tilsynsførselen på Svalbard i form av råd når det gjelder forhold på Svalbard, logistikkbistand knyttet til helikoptertransport og tolketjenester, og annen bistand til Nkom, herunder eventuell utøvelse av politimyndighet. I arbeid med mange utenlandske foretak og representanter fra ulike nasjoner er det viktig at norske myndigheter bruker de formelt konstituerte myndighetsaktørene til å håndheve nasjonalt regelverk. Dette taler etter departementets syn for at Sysselmannen til en viss grad fortsatt må ha en rolle i tilsynsførselen etter forskriften på Svalbard.

Ansvar for og den operative utøvelsen av tilsyn med virksomheten etter dagens forskrift utgjør et komplisert bilde som det ikke er ønskelig å videreføre. Samferdselsdepartementet ønsker derfor at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal ta en helhetlig og aktiv rolle i tilsynsførselen med satellittvirksomheten på Svalbard og i Antarktis.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet mener også at det er fornuftig og hensiktsmessig at én myndighet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, har ansvaret for tildeling av frekvens-tillatelser og tilsyn med jordstasjoner på Svalbard og i Antarktis. Dersom Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal være ansvarlig tilsynsmyndighet innebærer dette et ansvar som har side mot ivaretagelse og overholdelse av Norges internasjonale forpliktelser etter Svalbardtraktaten og Antarktistraktaten. For at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal kunne påta seg dette ansvaret og gjennomføre et tilsyn som er tilfredsstillende, vil det være nødvendig å etablere et kompetent og uavhengig fagmiljø som selv kan vurdere og analysere bruken av jordstasjoner på de nevnte lokasjoner.

Et uavhengig fagmiljø er viktig for å kunne gjennomføre tilsynsoppgavene som foreslås i forskriftsutkastene, for å kunne håndtere utviklingen i form av blant annet bruk av "dual use" satellitter (satellitter som har både sivil og militær kapabilitet), og for å være rustet og forberedt på andre fremtidige utfordringer. Det er store kostnader forbundet med å utvikle og skyte opp en satellitt og således er det ikke lenger slik at en satellitt nødvendigvis er enten militær eller sivil. For å kunne vurdere satellittenes egenskaper og kapasitet, forutsetter tilsyn også at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har tilstrekkelig kompetanse til både å vurdere hva de nedlastede dataene benyttes til og hvordan dataene blir gjort tilgjengelige og kommersialisert.

Denne typen grundigere tilsyn som nå foreslås innført ved ny forskrift krever vesentlig mer ressurser enn tilsynet etter eksisterende lovgivning,

Før den nødvendige kompetansen og et fagmiljø er etablert, vil det fortsatt være behov for å søke bistand fra eksterne instanser for å vurdere satellittenes egenskaper og for å vurdere hvorvidt og hvordan nedlastede data er gjort kommersielt tilgjengelige. For å gjøre tilsynsførselen til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet mer uavhengig av slike instanser, er det aktuelt å bruke ressurser til opplæring og utvikling av egne/nye ansatte. I forbindelse med organiseringen og gjennomføringen av det stedlige tilsynet på Svalbard og i Antarktis vil det i tillegg være behov for bistand og hjelp fra andre myndigheter, blant annet fra Sysselemanden og fra Norsk Polarinstitutt.

For at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal kunne gjennomføre et aktivt og tilstrekkelig tilsyn med satellittvirksomheten på Svalbard og Antarktis er det behov for å styrke bemanningen med 2 årsverk. Dette medfører behov for økning i budsjetttrammen til 2,5 mill. kr årlig. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet er i dag selvfinansiert og tilsynets drift finansieres ved gebyrer. Økningen i kostnader for Nkom vil føre til at de totale, årlige gebyrene for de som driver jordstasjonsvirksomhet på Svalbard og i Antarktis må økes med om lag 1,85 millioner kroner.

Tilsyn etter jordstasjonsforskriftene finansieres gjennom "gebyrforskriften". Kostnadene for Sysselemanden på Svalbard som er ansvarlig for tilsyn etter gjeldende forskrift, vil ikke bli nevneverdig endret. Kostnadene for bistand fra andre som medvirker til tilsyn, vil bli dekket gjennom gebyr til tillatelsesinnehaver. Kostnaden forbundet med loggføring, lagring og oversendelse av data skal dekkes av innehaver av jordstasjonen.

4. MERKNADER TIL BESTEMMELSENE

Det er primært jurisdiksjon, hjemmelsgrunnlag og enkelte elementer som skyldes ulike stedlige forhold som skiller de to forskriftene. Forøvrig er en rekke bestemmelser felles. For å unngå dobbeltbehandling vil omtalen i det følgende derfor bli delt i tre, pkt. 4.1 om særbestemmelser i forskriftsutkastet om Svalbard, pkt. 4.2 om særbestemmelser i utkastet om bilandene og Antarktis og pkt. 4.3 om fellesbestemmelsene.

4.1 Særbestemmelser i utkast til forskrift om Svalbard

Til § 1 Formål

Bestemmelsen foreslås endret i tråd med formålet med revisjonen. Det er også inntatt tydeligere referanser til det folkerettslige rammeverk på området. Formålet med forskriften er å sikre at regler for jordstasjon på Svalbard legger til rette for samfunnsnyttig etablering, drift og bruk av jordstasjon på Svalbard innenfor rammene som settes av ekomloven, svalbardloven og Norges folkerettslige forpliktelser. Her vil særlig Svalbardtraktaten artikkel 9 være sentral. Også andre folkerettslige forpliktelser kan ha relevans som tolkningsfaktorer, herunder artiklene 3, 4 og 6 i traktat av 27. januar 1967 om prinsippene for statenes virksomhet ved utforskning og bruk av det ytre verdensrom, innbefattet månen og andre himmellegemer og andre folkerettslige prinsipper knyttet til fjernmåling og jordobservasjon fra verdensrommet.

Til § 2 Virkeområdet

Virkeområdet for forskriften foreslås endret fra å gjelde Norges fastland og Svalbard, til bare å gjelde Svalbard. Bakgrunnen for at forskriftsreguleringen av jordstasjonsvirksomhet på fastlandet foreslås opphevet er at det ikke lenger er behov for å forskriftsregulere slik virksomhet. Jordstasjoner på fastlandet reguleres direkte i tillatelsene uten hensyn til begrensningene som følger av Svalbardtraktaten og Antarktistraktaten. Jordstasjoner som bare mottar

kringkastingsprogram vil ikke omfattes av forskriften. Dette er en videreføring av gjeldende forskrift § 1 tredje ledd og sikrer blant annet at antenner med fast pekevinkel for mottak av TV-sendinger ikke blir omfattet av forskriften.

Videre vil ikke jordstasjoner som opererer i frekvensbånd regulert i gjeldende fribruksforskrift være omfattet av forskriften. Radiofrekvenser som omfattes av fribruksforskriften kan tas i bruk på de vilkår som fremgår av forskriften uten at det kreves noen individuell avgjørelse fra frekvensmyndigheten. Til forskjell fra individuelle frekvenstillatelser deler brukerne av fribruksfrekvenser ressursene uten regulert eller avtalebasert koordinering. Frekvensressursene man kan benytte etter fribruksforskriften er av en slik natur at de ikke kan benyttes til det formål forskriften er ment å regulere, det er derfor tatt et generelt unntak for disse frekvensene.

I andre ledd foreslås det presisert at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i tvilstilfeller avgjør om en jordstasjon reguleres av forskriften. Dette er en videreføring av gjeldende forskrift § 1 fjerde ledd.

Til § 9 Tilsyn

Bestemmelsen tilsvarende § 14 i gjeldende forskrift og oppstiller regler for tilsyn for jordstasjoner på Svalbard. Bestemmelsen står i nær sammenheng med § 7. Departementet foreslår i nytt første ledd at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet utpekes som tilsynsmyndighet for jordstasjoner på Svalbard. Det følger videre av første ledd at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet fører tilsyn med tillatelser utstedt etter § 4. Dette gjelder både for "etablerings-, drifts- og brukstillatelser" etter § 4 første ledd og "kommunikasjonstillatelser" etter § 4 andre ledd.

Det foreslås fastsatt i andre ledd at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet uten hinder av lovbestemt taushetsplikt kan benytte bistand fra andre i tilsynsførselen. Dette er en videreføring av eksisterende praksis. Sysselmannen har tidligere benyttet bistand fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Forsvarets forskningsinstitutt for gjennomføring av tilsynet på Svalbard. Når Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har bygd opp tilstrekkelig kompetanse i egen organisasjon forventes det at behovet for bistand fra andre myndigheter og forvaltningsorgan blir redusert.

Som en del av det styrkede tilsynsregimet ønsker departementet i tredje ledd å innføre en plikt for innehaver av tillatelse om årlig og på forespørsel å dokumentere for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet at bruken av jordstasjonen er i samsvar med kravene i § 7 første og andre ledd og vilkår gitt i tillatelsen etter § 4. Dette innebærer en jevnlig kontroll for å sikre at folkerettslige krav oppfylles, samtidig som det gir anledning til å be om dokumentasjon på forespørsel.

En viktig del av tilsynsarbeidet er også å etterprøve at jordstasjonen ikke er brukt i strid med kravene i § 4 og § 7. Dette muliggjøres ved at virksomheten ved jordstasjonen blir loggført, jf. § 8. I nytt fjerde ledd foreslår departementet at innehaver av tillatelse på forespørsel fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal utlevere logg og kopi av data etter § 8 første og tredje ledd. Videre kan andre opplysninger som er nødvendig for gjennomføring av tilsyn kreves utlevert. Som i eksisterende forskrift § 14 femte ledd presiseres det at opplysningene kan kreves utlevert elektronisk, da dette anses for å være mest hensiktsmessig.

I nytt femte ledd foreslås det inntatt at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan bestemme at dokumentasjon skal sendes direkte til den som bistår etter andre ledd. Forslaget til nytt femte ledd må sees i sammenheng med forslag til ny § 9 andre ledd. I forslaget presiseres det videre

at organet som mottar informasjonen etter første og andre ledd ikke skal gi innsyn i informasjon som på tidspunktet for utveksling var unntatt offentlighet av avsenderorganet, uten skriftlig samtykke fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Det vises i denne sammenheng til offentleglova §§ 12, 14, 15 og §§ 20 til 26.

Til § 11 Besøksadgang

Bestemmelsen tilsvare § 15 i gjeldende forskrift og foreslås i hovedsak videreført. Forslaget viderefører besøksadgangen for representanter fra forskningsinstitusjon som er hjemmehørende i et traktatland, under forutsetning av at de besøkende har nødvendige faglige kvalifikasjoner og får tillatelse fra Nkom til å besøke jordstasjonen.

Det presiseres at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan stille særlige vilkår for gjennomføring av besøket. Vilkårene som settes må være forholdsmessige og ha sammenheng med besøket.

Det bes særlig om høringsinstansenes syn og kommentarer på om besøksadgangen etter gjeldende forskrift bør videreføres i ny forskrift.

Til § 12 Pålegg, sanksjoner og straff

Bestemmelsen er en sammenslåing av tidligere § 16 om sanksjoner, § 17 om pålegg om endringer og § 23 om straff. Innholdet videreføres i hovedsak, med den endring at hjemmelsloven for pålegg og sanksjoner er ekomloven. Etter første ledd kan Nasjonal kommunikasjonsmyndighet gi pålegg om endring eller opphør av ulovlige forhold. Etter andre ledd kan Nasjonal kommunikasjonsmyndighet fatte vedtak om tvangsmulkt, tilbakekall, stenging, overtredelsesgebyr eller inndragning. Det nærmere innhold og vilkår for disse sanksjonene følger av ekomloven.

Det presiseres i tredje ledd at brudd på krav i forskriften kan føre til straff etter ekomloven § 12-4 første ledd nr. 2. Straff etter § 12-4 har bøter eller fengsel inntil seks måneder som øvre strafferamme. Etter tredje ledd siste punktum kan brudd på § 7 straffes etter Svalbardloven § 4 annet ledd. Kravene etter § 7 følger av Norges forpliktelser etter Svalbardtraktaten og har en internasjonal karakter. Det er derfor mest naturlig at brudd på denne følger Svalbardlovens system om straff.

Til § 13 Opphør

Ny § 13 er i stor grad en videreføring av gjeldende § 18 med modernisering av ordlyden og tilpasninger til det nye tilsynsregimet som foreslås i forskriften. Herunder er opphør som følge av at tillatelsen trekkes tilbake (tilbakekall) flyttet til § 12 om pålegg, sanksjoner og straff. I tredje ledd foreslås det at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan be Sysselmannen på Svalbard om å forsegle en jordstasjon når retten til å bruke denne opphører.

Til § 19 Overgangsbestemmelse

Det foreslås inntatt en bestemmelse om overgangsregler som slår fast at tillatelser med hjemmel i gjeldende forskrift fortsatt skal gjelde inntil tillatelsene utløper eller opphører på annen måte. Det foreslås presisert i andre ledd at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i samsvar med ny forskrift kan stille tilleggsvilkår i disse tillatelsene dersom de har en levetid utover ikrafttredelsen av nye forskrifter.

4.2 Særbestemmelser i utkast til forskrift om Antarktis

Til § 1 Formål

Formålet med forskriften er å sikre at regler for jordstasjon i Antarktis legger til rette for samfunnsnyttig etablering, drift og bruk av jordstasjon innenfor rammene som settes av ekomloven, lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. (bilandsloven) og Norges folkerettslige forpliktelser. Her vil særlig Antarktistraktaten artikkel 1 være sentral. Også andre folkerettslige forpliktelser kan ha relevans som tolkningsfaktorer, herunder artiklene 3, 4 og 6 i traktat av 27. januar 1967 om prinsippene for statenes virksomhet ved utforskning og bruk av det ytre verdensrom, innbefattet månen og andre himmellegemer og andre folkerettslige prinsipper knyttet til fjernmåling og jordobservasjon fra verdensrommet

Til § 2 Virkeområde

Jurisdiksjonssituasjonen er grunnleggende annerledes i Dronning Maud Land og på Peter I's øy sammenliknet med Svalbard. Mens Svalbard er en del av kongeriket og derfor underlagt alminnelig norsk territorialjurisdiksjon, er Dronning Maud Land og Peter I's øy omfattet av Antarktistraktaten, og de norske suverenitetskravene er bestridt av flere stater. Samtidig har Norge etter Antarktistraktaten en forpliktelse til å forhindre virksomhet som er forbudt etter traktaten, men bare så langt norsk jurisdiksjon rekker.

Norsk lovgiving i Antarktis bygger på både prinsippet om territorial- og personaljurisdiksjon. Personalprinsippet går ut på at lovgivningen blir gjort gjeldende for alle norske statsborgere og virksomheter uten hensyn til hvor i Antarktis de måtte oppholde seg. Territorialprinsippet går ut på at lovgivingen blir gjort geografisk gjeldende for Dronning Maud Land og Peter I Øy og alle som oppholder seg der.

Dette betyr at reguleringene kun gis anvendelse overfor virksomhet der aktuelle søkere eller virksomheter er norske eller på annen måte allerede underlagt et særskilt norsk jurisdiksjonsgrunnlag. På denne bakgrunn er forskriften gitt anvendelse i hele Antarktis, dvs. området syd for 60° sydlig bredde for så vidt gjelder personer og virksomheter som på nærmere spesifisert grunnlag er underlagt norsk personaljurisdiksjon. For Dronning Maud Land og Peter I øy vil regelverket gjøres gjeldende for alle personer eller virksomheter, men med unntak for utenlandsk virksomhet som har tillatelse fra en annen stat som er part i Antarktistraktaten når denne staten har regler om tilsyn med virksomheten. Informasjon om hvorvidt en stat som er part i Antarktistraktaten har regler om tilsyn med slik virksomhet, kan innhentes gjennom etablerte mekanismer under antarktistraktatsamarbeidet. Det er enighet mellom partene til Antarktistraktaten at tilfeller av overlappende jurisdiksjon løses ved direkte konsultasjoner mellom de berørte land.

Tilsvarende som for forskriften som regulerer jordstasjonsvirksomhet på Svalbard foreslås det her at jordstasjoner som bare mottar kringkastingsprogram unntas. Det foreslås også presisert i andre ledd at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i tvilstilfeller avgjør om en jordstasjon omfattes av forskriften.

Til § 9 Tilsyn

Tilsynsbestemmelsen er utformet likt som forslag til ny bestemmelse om tilsyn med jordstasjonsvirksomhet på Svalbard, med den tilpasning at Norsk Polarinstitut er nevnt i andre ledd istedenfor Sysselmannen på Svalbard. Norsk Polarinstitut foreslås på grunn av sin tilstedeværelse i Antarktis. Det vises til kapittel 4 særbestemmelser i utkast til forskrift om Svalbard, merknad til § 9 Tilsyn.

Til § 11 Besøksadgang

Bestemmelsen er utformet likt som forslag til ny § 11 om besøksadgang i utkast til forskrift om jordstasjonsvirksomhet på Svalbard, med den tilpasning at det er representanter for en forskningsinstitusjon som er hjemmehørende i stat som er part i Antarktistraktaten som har besøksadgang under forutsetning av at de øvrige vilkårene er oppfylt. Tilsvarende presiseres det i andre ledd at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan overlate til Norsk Polarinstitut å gjennomføre besøket og ledsage representantene. Norsk Polarinstitut er også her valgt på grunn av sin tilstedeværelse i Antarktis.

Bestemmelsen gjelder ikke for inspeksjoner etter Antarktistraktatens artikkel VII. Observatører som er utnevnt etter fremgangsmåten i Antarktistraktatens artikkel VII skal til enhver tid ha fri tilgang til alle områder og installasjoner i Antarktis, herunder også jordstasjoner. For slike personer vil det ikke bli stilt krav til faglige kvalifikasjoner, eller bli stilt vilkår for gjennomføring av inspeksjon av jordstasjon av slike observatører. For å unngå tvil om hvordan forskriftens § 11 stiller seg til Antarktistraktatens inspeksjonsordning, foreslås det derfor inntatt en uttrykkelig unntaksbestemmelse for besøk som er ledd i en inspeksjon etter Antarktistraktaten.

Det bes særlig om høringsinstansenes syn og kommentarer på om besøksadgangen etter gjeldende forskrift bør inkluderes i ny forskrift.

Til § 12 Pålegg, sanksjoner og straff

Bestemmelsen er utformet likt som forslag til ny § 12 om pålegg, sanksjoner og straff i utkast til forskrift om jordstasjonsvirksomhet på Svalbard, med den tilpasning at brudd på forskriftens § 7 straffes etter bilandsloven § 8. På samme måte som for Svalbardforskriften følger kravene etter § 7 av Norges forpliktelser etter Antarktistraktaten. Det er derfor mest naturlig at brudd på § 7 følger bilandslovens system om straff. Det vises derfor til kapittel 4 særbestemmelser i utkast til forskrift om Svalbard, merknad til § 12 Pålegg, sanksjoner og straff.

Til § 13 Opphør

Tilsynsbestemmelsen er utformet likt som forslag til ny § 13 om opphør i utkast til forskrift om jordstasjonsvirksomhet på Svalbard, med den tilpasning at Norsk Polarinstitut er nevnt i tredje ledd istedenfor Sysselmannen på Svalbard. Norsk Polarinstitut er her også valgt på grunn av sin tilstedeværelse i Antarktis. Det vises derfor til kapittel 4 særbestemmelser i utkast til forskrift om Svalbard, merknad til § 13 om opphør.

4.3 Bestemmelser som er felles i de to utkastene

Til § 3 Definisjoner

Til bokstav a) "jordstasjon": Bestemmelsen er i stor grad en videreføring av tilsvarende bestemmelse i § 2 i gjeldende forskrift for Svalbard. Selv om det foreslås å endre ordlyden noe for å forenkle begrepet, er ikke dette ment å innebære en realitetsendring.

Til bokstav b) "satellitt": Med et oppdatert språk finner departementet grunn til å definere satellitt som et ubemannet kunstig objekt som befinner seg minst 100 km over jordoverflaten. Felles for alle satellitter er at de kretser rundt et himmellegeme (for eksempel jorden). Definisjonen er ment å dekke alle typer satellitter, men er ikke ment å dekke bemannede romfartøyer som den internasjonale romstasjonen (ISS).

Til bokstav c) "nyttelast": Definisjonen er ny og omfatter alle passive og aktive instrumenter om bord i en satellitt, herunder blant annet radiosendere og –mottakere, måleinstrumenter og forskjellige sensorer som for eksempel optiske sensorer. Instrumentering knyttet til styring og kontroll av satellitten inngår ikke i definisjonen.

Til bokstav d) "oppskytingsfase": Definisjonen er ny og omfatter fasen fra og med oppskyting og frem til nyttelast tas i bruk. Under oppskytingsfasen deltar ofte en rekke jordstasjoner verden over med å gi støtte til de som skyter opp bæreraketten som frakter satellitten inn i bane rundt jorden. I denne fasen er ikke satellittens nyttelast aktivert og satellitten er således ikke aktiv eller i driftsfase. En oppskytingsfase omtales i internasjonal fagterminologi som "Launch and Early Operations Phase" (LEOP).

Til bokstav e) "nødsituasjon": Definisjonen er ny og omfatter situasjoner hvor en satellitt har tekniske problemer og satellittoperatøren har behov for å kommunisere med satellitten gjennom andre jordstasjoner enn de som normalt anvendes for kontroll og styring av satellitten. Det presiseres i teksten at det ikke foreligger en nødsituasjon dersom det utelukkende foreligger tekniske problemer med nyttelasten.

Til § 4 Krav om tillatelse

I første ledd er det foreslått å stille krav til tillatelse for etablering, drift og bruk av jordstasjon etter mønster av reglene slik de gjelder på Svalbard i dag. Dette er en videreføring av gjeldende § 3 første og andre ledd.

I nytt andre ledd er det foreslått presisert og synliggjort at det kreves en individuell tillatelse for hver enkelt satellitt det kommuniseres med. Det skal rettes særskilt søknad til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om slik tillatelse. Disse tillatelsene kalles "kommunikasjonstillatelser" for å skille dem fra "etablerings-, drifts- og brukstillatelser" etter første ledd. Dette er en videreføring av gjeldende rett. Dersom en jordstasjon vil gjenoppta kommunikasjon med en satellitt etter at en kommunikasjonstillatelse for denne er utgått eller trukket tilbake, må det søkes om ny tillatelse. Fortsatt kommunikasjon med en slik satellitt etter bortfall av kommunikasjonstillatelse kan føre til sanksjoner etter § 12, herunder stenging av jordstasjon.

Det foreslås inntatt et nytt tredje ledd som gir innehaver av jordstasjon en generell tillatelse til å assistere sivile satellitter under oppskytingsfasen og alle typer satellitter i nødsituasjoner. Oppskytingsfasen og nødsituasjoner er nærmere definert i § 3 bokstav d) og e). Det foreligger også særskilte krav til denne typen assistanse i § 7 femte og sjette ledd.

Selv om satellittenes instrumenter i oppskytingsfasen normalt er slått av, og støtte fra jordstasjonen kun består i å sende kommandoer til satellitten samt å motta statusinformasjon, begrenser retten til å yte assistanse i denne fasen seg til sivile satellitter. Tredje ledd gir med andre ord ikke anledning til å yte LEOP assistanse til "Dual use" satellitter. På denne måten vil det ikke kunne reises tvil om at kravet om ikke militær bruk i § 7 første ledd blir oppfylt.

For nødsituasjoner stiller saken seg annerledes, og rett til å yte nødassistanse begrenser seg ikke til sivile satellitter. Nødassistanse omhandler støtte til alle typer satellitter som har problemer, det vil si også til militære satellitter. Det er i definisjonene § 3 bokstav e) presisert at det ikke foreligger en nødsituasjon dersom det utelukkende er tekniske problemer med nyttelasten.

Satellitter som trenger nødassistanse kan i verste fall utgjøre en risiko. Det vil imidlertid være sjelden at satellittdeleer kan tenkes å falle ned på jordoverflaten. Nødassistanse vil normalt være med på å sikre at de store ressursene som er investert i satellittene ikke går tapt.

Typiske problemer ved behov for nødassistanse er vanskeligheter med å kommunisere med satellitten for å motta data og/eller statusinformasjon, eller manglende respons på kommandoer som sendes opp til satellitten. I noen tilfeller vil satellitteier/ansvarlig satellittpilot miste all kontakt med satellitten, og det er da ønskelig å forsøke å sende opp generelle kommandoer for å starte forhåndsprogrammerte nødprosedyrer. Det er satellitteier/ansvarlig satellittpilot som erklærer slike unntakssituasjoner og ber om nødassistanse. Det foreslås at slik assistanse kan ytes under forutsetning av at nedlesning av data fra nyttelasten ikke gjennomføres og normal loggføring av operasjonene foretas.

I fjerde ledd foreslås det tatt inn at det kan fastsettes vilkår for tillatelse etter første og andre ledd. Dette er en videreføring av gjeldende § 3 fjerde ledd, og er bare flyttet av pedagogiske grunner.

I femte ledd foreslås det tatt inn at søknader om tillatelse skal sendes Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Dette er en videreføring av gjeldende § 3 tredje ledd, men det kreves ikke lenger at søknad skal sendes på fastsatt skjema.

Til § 5 Informasjon om eierforholdet og overdragelse

Bestemmelsen er endret sammenliknet med § 4 i gjeldende forskrift. Det foreslås i første ledd at endringer av eierforhold eller organisering skal meldes til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet uten ugrunnet opphold. Forslaget legger ikke opp til at slike endringer krever samtykke fra tilsynsmyndigheten.

Det foreslås videre at forskriften ikke lenger skal inneholde et absolutt forbud mot overdragelse av tillatelser, da dette ikke lenger anses nødvendig. I annet ledd foreslås det derfor at tillatelser etter forskriften kan overdras, helt eller delvis, når Nasjonal kommunikasjonsmyndighet samtykker til slik overdragelse.

Det ligger i dette at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan nekte å samtykke til overdragelse når for eksempel den som tillatelsen skal overdras til, ikke tilfredsstiller kravene for drift av jordstasjon, dersom den som ønsker å overta tillatelsen ikke er hjemmehørende i land som er part i Antarktistraktaten, eller det etter annet regelverk ikke bør gis tillatelse til overdragelse. I siste setning i andre ledd foreslås det presisert at overdragelse omfatter også indirekte overdragelse.

Til § 6 Krav til drift og sikring av jordstasjoner

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende forskrift § 6. Første og andre ledd foreslås opphevet. Tittelen er endret for å klargjøre innholdet i bestemmelsen.

Ved opphevelsen av første ledd fjernes henvisningen til forskrift 2. september 1998 nr. 857 om nasjonal godkjenning av teleutstyr og forskrift 7. september 1994 nr. 867 om teleterminalutstyr og satellittjordstasjonsutstyr der det foreligger felles tekniske reguleringer under EØS. Disse forskriftene er opphevet. Det tas sikte på at de krav som forskriftene oppstilte skal kunne fastsettes direkte i tillatelse om etablering og drift av jordstasjon, jf. forslaget til ny § 4.

Ved opphevelsen av andre ledd fjernes kravet om at jordstasjon skal installeres av autorisert radioinstallatør. De hensyn som begrunner krav til installasjoner av utstyr for elektronisk kommunikasjon på fastlandet gjør seg ikke gjeldende i samme grad på Svalbard og i Antarktis. Kravet foreslås fjernet fordi jordstasjoner som installeres på Svalbard og i Antarktis i det alt vesentlige er spesialkonstruert for de særlige geografiske forholdene som råder i polare strøk. Også andre hensyn enn det rent radiotekniske vil gjøre seg gjeldende, og departementet finner blant annet derfor ikke behov for å opprettholde krav om bruk av autorisert radioinstallatør. Departementet viser for øvrig til at innehaver av jordstasjon har en sterk egeninteresse i at installasjonen er fagmessig utført. En slik endring vil også medføre at utstyr på Svalbard og i Antarktis som er eid av utenlandske aktører som ikke nødvendigvis følger europeiske standarder, ikke kreves installert av autoriserte radioinstallatører. Men det er uansett et krav til at jordstasjonen holdes i slik driftsteknisk stand at alle krav som følger i eller i medhold av lov blir oppfylt.

Annet ledd setter krav til sikring av jordstasjonen slik at uvedkommende ikke får tilgang til jordstasjonen eller kjennskap til data som sendes eller mottas.

Til § 7 Krav til bruk av jordstasjoner

Det foreslås innført en ny regulatorisk modell for å sondre mellom tillatt og forbudt bruk, men det er ikke departementets intensjon å gjøre vesentlige forandringer i hvilken bruk som faktisk tillates. Hensikten er, i likhet med dagens forskrift for Svalbard, å legge til rette for samfunnsnyttig drift av jordstasjon innenfor rammen av Norges folkerettslige forpliktelser.

Første ledd vil fange opp tilfeller der nedlesning og opplesning av data vil kunne komme i strid med Norges folkerettslige forpliktelser etter Svalbardtraktaten artikkel 9 og Antarktistraktaten artikkel 1. Det avgjørende vurderingskriterium etter bestemmelsen er ikke hvorvidt satellitten er sivilt eller militært eid, men om den ivaretar funksjoner spesielt for militære formål. Ved at bestemmelsen legger avgjørende vekt på hvilke formål satellitten skal tjene vil man også fange opp eventuelt kommersielt eide satellitter som ivaretar militære formål, samtidig som militært eide eller kontrollerte satellitter som ivaretar sivile formål, for eksempel innenfor meteorologi eller i forbindelse med søk og redning eller posisjoneringstjenester, vil styre klar av forbudet.

Både i Svalbardtraktaten og i Antarktistraktaten legges avgjørende vekt på en handlings eller en gjenstands formål i vurderingen av om handlingen eller bruken av gjenstanden er forbudt eller ikke. Bestemmelsen reflekterer dette. Det legges ikke opp til å inkorporere ordlyd og vurderingstema fra de to traktatene direkte i forskriften. Dette skyldes både at det er lite ønskelig å tolke rekkevidden og omfanget av våre folkerettslige forpliktelser gjennom alminnelig forvaltningsvirksomhet, og dessuten et ønske om å legge inn en viss sikkerhetsmargin for overholdelse av våre folkerettslige forpliktelser. Kravene til bruk av jordstasjoner samlet sett går derfor muligens noe lenger i å begrense jordstasjonsvirksomheten enn det som er strengt tatt er nødvendig på grunn av våre folkerettslige forpliktelser.

Andre ledd gjelder sending av data til og nedlesning av data fra en satellitt. Formålet med bestemmelsen er dels å gjøre det enklere for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet å avgjøre søknader som skaper tvil etter kriteriet i første ledd. Forslaget skal også sikre at de som tilbyr tjenester til allmennheten ikke overtrer ekomloven § 2-9 om taushetsplikt. Bestemmelsen slår fast at det kun er tillatt å lese ned data som gjøres tilgjengelig på fritt grunnlag eller på kommersielle vilkår.

Selv om fritt tilgjengelige data i stor utstrekning benyttes til planlegging og gjennomføring av militære operasjoner vil data som er tilgjengelige for enhver mangle den eksklusivitet som må til for å skape en nær og umiddelbar tilknytning mellom nedlesning av data og det militære formål de benyttes til. Det er med andre ord tillatt å kommunisere med satellitter som brukes både til militære og sivile formål "dual-use" forutsatt at disse dataene gjøres tilgjengelig på fritt grunnlag eller på kommersielle vilkår.

Forbudet mot å lese ned data som ikke gjøres tilgjengelig på fritt grunnlag eller på kommersielle vilkår foreslås kombinert med en adgang for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet etter tredje ledd til å sette en tidsfrist for tilgjengeliggjøring av dataene, minst på kommersielle vilkår. Kravet om tilgjengeliggjøring av data er begrunnet i behovet for å unngå at jordstasjoner på Svalbard og i Antarktis benyttes til krigslignende handlinger eller formål av militær karakter, og som et tillitsskapende tiltak.

Det erkjennes imidlertid samtidig at det kan være en rekke legitime, ikke-militære grunner for en aktør til å ønske eksklusiv tilgang til nedleste data. Det kan eksempelvis være forskningsprosjekter som kjøper satellittbilder av jordoverflaten og som ikke ønsker at andre skal få tilgang til dette råmaterialet før deres egen forskning er publisert. For slike tilfeller foreslår departementet at det i § 7 fjerde ledd tas inn en mulighet for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet til, etter søknad, å dispensere fra kravet om tilgjengeliggjøring. Etter bestemmelsen må søker godtgjøre at særskilte forskningsmessige eller kommersielle hensyn tilsier at de nedleste data tillates reservert eksklusivt for én mottaker.

Departementet har i § 4 tredje ledd foreslått inntatt at jordstasjoner kan yte assistanse i oppskytingsfasen og nødassistanse etter anmodning, uten at det foreligger en kommunikasjons-tillatelse med den aktuelle satellitt. I § 7 femte foreslår departementet det presisert at loggføringskravene i § 8 må overholdes og at data fra nyttelast ikke skal leses ned under yting av nødassistanse. I sjette ledd foreslår departementet en plikt for innehaver av tillatelse til straks å underrette Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om assistansen som er gitt.

Til § 8 Plikt til loggføring og lagring

Bestemmelsen er i stor grad en videreføring av gjeldende forskrift § 13 med noen modifikasjoner. Den som har tillatelse vil ikke lenger ha plikt til å loggføre henholdsvis prosessering ved jordstasjonen og kontrollinformasjon sendt til satellitt. Plikt til å loggføre disse data foreslås opphevet da all kontrollinformasjon sendt til satellitt kun vil forekomme i kryptert form og av den grunn ikke gir noen merverdi for tilsynsmyndigheten.

Videre blir det ikke prosessert data ved jordstasjoner på Svalbard og i Antarktis, disse dataene sendes kryptert rett til eier og norske myndigheter har ikke grunnlag for å kreve utlevert krypteringsnøkler eller lignende innretning for å dechiffrere de krypterte dataene. Derfor foreslås det at loggføringsplikten knytter seg til satellittpasseringene der en jordstasjon sender data til eller leser ned data fra en satellitt og antennestyingsordrene som benyttes ved jordstasjonen.

Alle relevante data om antennestyingsordrene skal loggføres på samme nivå som loggføringen som foretas etter første ledd bokstav a). Antennestyingsordrene er interessante som tilsynsobjekt for å kunne vurdere om en jordstasjon har fulgt satellitter jordstasjonen ikke har kommunikasjonstillatelse for. Det presiseres derfor i femte ledd at plikter etter § 8 ikke gjelder for jordstasjoner som har antenne med fast pekevinkel.

Det foreslås at gjeldende forskrift § 13 andre ledd om at dataene skal lagres ved jordstasjonen i minimum to år videreføres i ny § 8 andre ledd.

I tredje ledd foreslås det inntatt at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan gi pålegg om annen lagring og loggføring enn det som fremgår av første ledd. Slike pålegg om lagring og loggføring kan omfatte alt som vil bidra til at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet bedre kan utføre sine oppgaver.

I utkastet er det foreslått et fjerde ledd som gir Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kompetanse til å beslutte at en kopi av loggdataene etter at en loggfil er generert, snarest mulig skal oversendes Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Kopien av loggdataene skal brukes ved tilsyn og vil gi tilsynsmyndighet muligheter til å kontrollere at loggdataene ikke er blitt manipulert eller endret.

Bestemmelsen vil i sin helhet etter departementets vurdering gi Nasjonal kommunikasjonsmyndighet en bedre mulighet til å utføre tilsyn, samt bidra til å sikre at krav oppstilt i Svalbardtraktaten og Antarktistraktaten oppfylles.

Til § 10 Medvirkning ved tilsyn

Forslaget til ny § 10 om medvirkning ved tilsynet er i stor grad en videreføring av gjeldende praksis. Bestemmelsen presiserer medvirkningsansvaret som følger av ekomloven § 10-4. Det foreslås tatt inn i første ledd at den som er gjenstand for tilsyn har en plikt til å sørge for at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og eventuelt den som bistår ved tilsynet har uhindret adgang til jordstasjonen og tilgang til nødvendig dokumentasjon og logg. Dette er en videreføring av gjeldende forskrift § 8 andre ledd. Nytt i første ledd er forslaget i tredje setning om at tillatelsesinnehaver, dennes representant eller den driftsansvarlige kan pålegges å være til stede ved tilsynet.

I andre ledd foreslås det presisert at tillatelser og dokumentasjon om driften og bruken av en jordstasjon skal være tilgjengelige ved jordstasjonen. Dette er en videreføring av gjeldende forskrift § 7.

Til § 14 Beredskapssituasjon

Vitale norske hensyn kan føre til at bruk av jordstasjon må endres eller opphøre. Tilsvarende bestemmelse fremgår av gjeldende § 19. Bestemmelsen foreslås endret for å tydeliggjøre at det er Nasjonal kommunikasjonsmyndighet som kan kreve at bruk av jordstasjon innskrenkes eller nektes. Det er ikke ment å endre det materielle innholdet i bestemmelsen.

Hensynet til rikets sikkerhet og beredskap er hensyn som det normalt ligger utenfor Nasjonal kommunikasjonsmyndighets oppgave å vurdere. Bruksbegrensninger etter første ledd vil utføres av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet på oppdrag fra annen myndighet.

Det er i samsvar med etablert praksis og alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper at den myndighet som tildeler tillatelsen også gis formell kompetanse til å innskrenke denne. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet vil innhente råd fra andre myndigheter i en slik situasjon. Den valgte løsningen anses også å være den tidsmessig gunstigste.

Bestemmelsens rekkevidde er ment å favne vidt, og kan for eksempel anvendes når et land som benytter Svalbard eller Antarktis til å lese ned data fra satellitt erklærer krig eller er

involvert i krigslignende handlinger. Bestemmelsen kan også benyttes når det er nødvendig i beredskapssituasjoner.

Innskrenking i adgangen til å benytte jordstasjon gir ikke rett til erstatning. Det foreslås tatt inn at forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsling og § 42 om utsatt iverksetting ikke gjelder i slike situasjoner.

Til § 15 Gebyr

Bestemmelsen tilsvarende § 21 og foreslås videreført med mindre språklige endringer.

Til § 16 Unntak

Bestemmelsen tilsvarende § 22 og foreslås videreført med den endring at det nå presiseres at det er Nasjonal kommunikasjonsmyndighet som kan gjøre unntak fra bestemmelsene i forskriften.

Til § 17 Klagemyndighet

Klageordningen foreslås oppdatert for å reflektere organisatoriske endringer i gjeldende lovgivning.

Til § 18 Ikrafttredelse

Forskriftene trer i kraft fra det tidspunkt departementet bestemmer. Fra samme tidspunkt oppheves eksisterende jordstasjonsforskrift av 11. juni 1999.

5. ENDRING I ANDRE FORSKRIFTER

Forskrift om stedlig virkeområde for lov om elektronisk kommunikasjon vedrørende Svalbard, Jan Mayen, Bilandene og Antarktis gir i dag ekomloven anvendelse i alle disse områder, med unntak for kapittel 3 og 4 for så vidt gjelder Svalbard. Kapittel 3 og 4 omhandler utpeking av tilbydere med sterk markedsstilling (i forhåndsdefinerte markeder) og pålegg av virkemidler. Ekomloven § 9-4 om saksbehandlingstid er derfor i dag gitt anvendelse på Svalbard og i Antarktis, selv om ikke hensynet bak bestemmelsen gjør seg gjeldende der. Reglene om saksbehandlingstid vil ikke være praktisk gjennomførbare på Svalbard eller i Antarktis, da tillatelsesregimet er underlagt andre regler for tildeling.

Som følge av dette vil Samferdselsdepartementet vurdere å endre forskrift om stedlig virkeområde for lov om elektronisk kommunikasjon vedrørende Svalbard, Jan Mayen, Bilandene og Antarktis, slik at ekomloven kapittel 3 og 4 heller ikke gjelder i Antarktis, samt § 9-4 unntas for både Svalbard og Antarktis.

Vedlegg E. Forslag til ny forskrift, Svalbard

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

UTKAST TIL FORSKRIFT OM ETABLERING, DRIFT OG BRUK AV JORDSTASJON FOR SATELLITT PÅ SVALBARD

Fastsatt ved kgl.res. **xx. xxxx** 2015 med hjemmel i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard §§ 3 og 4, lov 13. juni 1969 nr. 38 om oppskyting fra norsk territorium mm ut i verdensrommet § 2 og lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon §§ 2-10, 6-1, 6-2, 10-1, 10-3, 10-4, 10-7, 10-8, 10-9, 10-13, 10-14, 11-6 og 12-1.

Fremmet av Samferdselsdepartementet.

§ 1 Formål

Forskriften skal sikre at jordstasjoner på Svalbard etableres, driftes og brukes i samsvar med lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon, lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard og innenfor folkerettens rammer.

§ 2 Virkeområdet

Forskriften gjelder etablering, drift og bruk av jordstasjoner på Svalbard. Forskriften gjelder også loggføring av virksomheten ved jordstasjoner. Forskriften gjelder likevel ikke for jordstasjoner som bare mottar kringkastingsprogram eller for jordstasjoner som opererer i frekvensbånd regulert i gjeldende forskrift om generelle tillatelser til bruk av frekvenser (fribruksforskriften).

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet avgjør i tvilstilfeller om en jordstasjon reguleres av forskriften.

§ 3 Definisjoner

- a) *jordstasjon*: utstyr for overføring av data til eller mottak av data fra satellitt eller annet rombasert system
- b) *satellitt*: ubemannet kunstig objekt som befinner seg minst 100 km over jordoverflaten
- c) *nyttelast*: passive og aktive instrumenter om bord i en satellitt; instrumentering knyttet til styring og kontroll av satellitten inngår ikke i definisjonen
- d) *oppskytingsfase*: fra og med oppskyting og frem til nyttelast tas i bruk
- e) *nødsituasjon*: situasjon hvor en satellitt har tekniske problemer og satellittoperatør har behov for å kommunisere gjennom andre jordstasjoner; det foreligger ikke en nødsituasjon dersom det utelukkende foreligger tekniske problemer med nyttelast

§ 4 Krav om tillatelse

Etablering, drift og bruk av en jordstasjon som sender data til eller mottar data fra en satellitt krever tillatelse fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Skal en jordstasjon driftes av en annen enn den som søker om tillatelse, skal det opplyses om hvem som er driftsansvarlig.

Det kreves en særskilt kommunikasjonstillatelse fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet for hver satellitt en jordstasjon sender data til eller mottar data fra.

Innehaver av tillatelse etter første ledd trenger ikke en kommunikasjonstillatelse for å assistere en satellitt som utelukkende brukes til sivile formål og som er i oppskytingsfase, eller for å assistere en satellitt i en nødsituasjon. Det er fastsatt krav til slik bruk i § 7.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan fastsette vilkår i tillatelse etter første og andre ledd.

Søknad om tillatelse sendes Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

§ 5 Informasjon om eierforholdet og overdragelse

Endringer i jordstasjonens eierforhold eller eierselskapets organisering skal meldes Nasjonal kommunikasjonsmyndighet uten ugrunnet opphold.

Overdragelse eller utleie av en tillatelse krever samtykke fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Overdragelse omfatter også indirekte overdragelse.

§ 6 Krav til drift og sikring av jordstasjoner

En jordstasjon skal holdes i slik driftsteknisk stand at alle krav som følger av forskriften og tillatelsen blir oppfylt.

En jordstasjon skal sikres slik at uvedkommende ikke får adgang til stasjonen eller kjennskap til innholdet i data som sendes til eller mottas fra en satellitt.

§ 7 Krav til bruk av jordstasjoner

Det er ikke tillatt å bruke en jordstasjon til å sende data til eller lese ned data fra en satellitt som ivaretar funksjoner spesielt for militære formål, med unntak for assistanse til en satellitt i nødsituasjon som nevnt i § 4 tredje ledd.

Det er ikke tillatt å sende data til eller lese ned data fra en satellitt dersom nedleste data ikke gjøres tilgjengelig på fritt grunnlag eller kommersielle vilkår. Dette gjelder ikke for elektroniske kommunikasjonstjenester som er tilgjengelig for allmennheten.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan sette en frist for når nedleste data etter andre ledd skal gjøres tilgjengelig.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan etter søknad dispensere fra plikten til å gjøre data tilgjengelig dersom det foreligger særskilte forskningsmessige eller kommersielle hensyn.

Dersom en jordstasjon brukes til å assistere en satellitt i en nødsituasjon, jf. § 4 tredje ledd skal krav i § 8 overholdes og data fra nyttelast skal ikke leses ned.

Dersom en jordstasjon brukes til å assistere en satellitt som er i en nødsituasjon eller i oppskytingsfasen, skal innehaver av tillatelse straks underrette Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om assistansen som er gitt.

§ 8 Plikt til loggføring og lagring

Innehaver av tillatelse plikter fortløpende å

- a) loggføre alle satellittpasseringer der en jordstasjon sender data til eller Leser ned data fra en satellitt og
- b) lagre alle relevante data om antennestyringsordrene på samme nivå som loggføringen foretas.

Data etter første ledd skal lagres ved jordstasjonen i minimum to år.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan gi pålegg om annen lagring og loggføring enn det som fremgår av første ledd.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan kreve at innehaver av tillatelse skal oversende kopi av data etter første og tredje ledd til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, umiddelbart etter at en loggfil er generert.

Plikter etter denne bestemmelsen gjelder ikke for jordstasjon som har antenne med fast pekevinkel.

§ 9 Tilsyn

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet fører tilsyn med bestemmelsene i denne forskriften og vilkår i tillatelse etter § 4.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt kreve bistand fra Sysselmanen på Svalbard, Forsvarets forskningsinstitutt og andre myndigheter, forvaltningsorgan eller aktører ved utstedelse av tillatelse og ved tilsynet.

Innehaver av tillatelse plikter årlig og på forespørsel å dokumentere for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet at bruken av jordstasjonen er i samsvar kravene i § 7 første og andre ledd og vilkår gitt i tillatsen etter § 4.

Innehaver av tillatelse skal på forespørsel utlevere logg og kopi av data etter § 8 første og tredje ledd og andre opplysninger som er nødvendig for gjennomføring av tilsyn. Opplysningene kan kreves utlevert elektronisk.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan bestemme at dokumentasjon skal sendes direkte til den som bistår etter andre ledd. Organet som mottar informasjon etter første og andre ledd skal ikke uten skriftlig samtykke fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet gi innsyn i informasjon som på tidspunktet for utveksling var unntatt offentlighet av avsenderorganet etter offentleglova¹ §§ 12, 14, 15 eller §§ 20 til 26.

§ 10 Medvirkning ved tilsyn

Den som er gjenstand for tilsyn har plikt til å sørge for at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og den som bistår ved tilsynet har uhindret adgang til jordstasjonen. Nødvendig dokumentasjon, alle data og loggføringer skal gjøres tilgjengelig for tilsynsmyndigheten. Tillatelsesinnehaver eller dennes representant eller den driftsansvarlige kan pålegges å være til stede ved tilsynet.

Tillatelser og dokumentasjon om driften og bruken av en jordstasjon skal være tilgjengelige ved jordstasjonen.

¹ Lov 19. mai 2006 nr. 16

§ 11 *Besøksadgang*

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan gi representanter for forskningsinstitusjon som er hjemmehørende i stat som er part i Svalbardtraktaten og som har nødvendige faglige kvalifikasjoner, rett til å besøke en jordstasjon.

Innehaver av tillatelse etter § 4 første ledd skal varsles i rimelig tid før besøket. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan overlate til Sysselmannen på Svalbard å gjennomføre besøket og ledsage representantene.

Det kan stilles særlige vilkår for gjennomføringen av besøket.

Innehaver av tillatelsen plikter å legge forholdene til rette for at godkjent besøk kan gjennomføres.

§ 12 *Pålegg, sanksjoner og straff*

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan gi pålegg om endring eller opphør av ulovlige forhold som er i strid med kravene i denne forskrift eller vilkår i tillatelse etter § 4, jf. ekomloven² § 10-6.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan ved brudd på kravene i eller i medhold av denne forskrift fatte vedtak om tvangsmulkt etter ekomloven § 10-7, tilbakekall etter ekomloven § 10-8, stenging etter ekomloven § 10-9, overtredelsesgebyr etter ekomloven § 10-13 første ledd nr. 2 eller inndragning etter ekomloven § 10-14 første ledd nr. 2.

Brudd på krav i forskriften kan føre til straff etter ekomloven § 12-4 første ledd nr. 2. Brudd på § 7 straffes etter Svalbardloven³ § 4 annet ledd.

§ 13 *Opphør*

Tillatelse etter § 4 første og andre ledd sies opp skriftlig.

Blir tillatelsen etter § 4 første ledd sagt opp eller trukket tilbake skal jordstasjonen tas ut av drift. Antenne og strømforsyning skal kobles fra der dette er mulig. Det skal gis skriftlig melding til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om at kravene er oppfylt og at jordstasjonen ikke vil bli brukt med mindre det gis en ny tillatelse.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan be Sysselmannen på Svalbard om å forsegle en jordstasjon når retten til å bruke den opphører.

§ 14 *Beredskapssituasjon*

Når hensynet til rikets sikkerhet, beredskap eller andre allmenne hensyn krever det, kan Nasjonal kommunikasjonsmyndighet nekte en jordstasjon brukt eller innskrenke bruken. Dette gir ikke rett til erstatning. Forvaltningsloven § 16 og § 42 gjelder ikke.

§ 15 *Gebyr*

Det skal betales et årlig gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet for tillatelser etter gjeldende forskrift om gebyr mv. til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

§ 16 *Unntak*

² Lov 4. juli 2003 nr. 83

³ Lov 17. juli 1925 nr. 11

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan i særlige tilfeller og innenfor folkerettens rammer gjøre unntak fra forskriften eller fra bestemmelsene i forskriften.

§ 17 *Klagemyndighet*

Samferdselsdepartementet avgjør klage over enkeltvedtak fattet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

§ 18 *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft fra det tidspunkt departementet bestemmer.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 11. juni 1999 nr. 664 om etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt.

§ 19 *Overgangsbestemmelse*

En tillatelse gitt med hjemmel i forskrift 11. juni 1999 nr. 664 om etablering, drift og bruk av jordstasjon for satellitt skal gjelde inntil tillatelsen løper ut eller opphører på annen måte.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan i samsvar med forskriften her stille tilleggsvilkår til en slik tillatelse.

Vedlegg F. Forslag til ny forskrift, Antarktis

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

UTKAST TIL FORSKRIFT OM ETABLERING, DRIFT OG BRUK AV JORDSTASJON FOR SATELLITT I ANTARKTIS

*Fastsatt ved kgl.res. xx. xxxx 2015 med hjemmel i lov 27. februar 1930 nr. 03 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. §§ 2 og 5, lov 13. juni 1969 nr. 38 om oppskyting fra norsk territorium mm ut i verdensrommet § 2 og lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon §§ 2-10, 10-1, 10-3, 10-4, 10-7, 10-8, 10-9, 10-13, 10-14, 6-1, 6-2, 10-1, 11-6 og 12-1.
Fremmet av Samferdselsdepartementet.*

§ 1 *Formål*

Forskriften skal sikre at jordstasjoner i Antarktis etableres, driftes og brukes i samsvar med lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon, lov 27. februar 1930 nr. 03 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m og innenfor folkerettens rammer.

§ 2 *Virkeområdet*

Forskriften gjelder Antarktis syd for 60° sydlig bredde for

- a) norske statsborgere
- b) norske juridiske personer
- c) norske skip og luftfartøy
- d) utlendinger som er bosatt i Norge
- e) utlendinger som deltar i eller er ansvarlig for aktivitet i Antarktis som er organisert i Norge eller som utgår fra Norge direkte til Antarktis.

Forskriften gjelder også i Dronning Maud Land og på Peter I's øy for enhver som oppholder seg der eller er ansvarlig for aktivitet der. Dette gjelder likevel ikke virksomhet som har tillatelse fra en annen stat som er bundet av Antarktistraktaten, når denne staten har regler om tilsyn med virksomheten.

Forskriften gjelder etablering, drift og bruk av jordstasjoner for satellitt i Antarktis. Forskriften gjelder også logging av virksomheten ved jordstasjoner. Forskriften gjelder likevel ikke for jordstasjoner som bare mottar kringkastingsprogram.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet avgjør i tvilstilfeller om en jordstasjon reguleres av forskriften.

§ 3 *Definisjoner*

- a) *jordstasjon*: utstyr for overføring av data til eller mottak av data fra satellitt eller annet rombasert system

- b) *satellitt*: ubemannet kunstig objekt som befinner seg minst 100 km over jordoverflaten
- c) *nyttelast*: passive og aktive instrumenter om bord i en satellitt; instrumentering knyttet til styring og kontroll av satellitten inngår ikke i definisjonen
- d) *oppskytingsfase*: fra og med oppskyting og frem til nyttelast tas i bruk
- e) *nødsituasjon*: situasjon hvor en satellitt har tekniske problemer og satellittoperatør har behov for å kommunisere gjennom andre jordstasjoner; det foreligger ikke en nødsituasjon dersom det utelukkende foreligger tekniske problemer med nyttelast

§ 4 *Krav om tillatelse*

Etablering, drift og bruk av en jordstasjon som sender data til eller mottar data fra en satellitt krever tillatelse fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Skal en jordstasjon driftes av en annen enn den som søker om tillatelse, skal det opplyses om hvem som er driftsansvarlig.

Det kreves en særskilt kommunikasjonstillatelse fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet for hver satellitt en jordstasjon sender data til eller mottar data fra.

Innehaver av tillatelse etter første ledd trenger ikke en kommunikasjonstillatelse for å assistere en satellitt som utelukkende brukes til sivile formål og som er i oppskytingsfase, eller for å assistere en satellitt i en nødsituasjon. Det er fastsatt krav til slik bruk i § 7.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan fastsette vilkår i tillatelse etter første og andre ledd.

Søknad om tillatelse sendes Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

§ 5 *Informasjon om eierforholdet og overdragelse*

Endringer i jordstasjonens eierforhold eller eierselskapets organisering skal meldes Nasjonal kommunikasjonsmyndighet uten ugrunnet opphold.

Overdragelse eller utleie av en tillatelse krever samtykke fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Overdragelse omfatter også indirekte overdragelse.

§ 6 *Krav til drift og sikring av jordstasjoner*

En jordstasjon skal holdes i slik driftsteknisk stand at alle krav som følger av forskriften og tillatelsen blir oppfylt.

En jordstasjon skal sikres slik at uvedkommende ikke får adgang til stasjonen eller kjennskap til innholdet i data som sendes til eller mottas fra en satellitt.

§ 7 *Krav til bruk av jordstasjoner*

Det er ikke tillatt å bruke en jordstasjon til å sende data til eller lese ned data fra en satellitt som ivaretar funksjoner spesielt for militære formål, med unntak for assistanse til en satellitt i nødsituasjon som nevnt i § 4 tredje ledd.

Det er ikke tillatt å sende data til eller lese ned data fra en satellitt dersom nedleste data ikke gjøres tilgjengelig på fritt grunnlag eller kommersielle vilkår. Dette

gjelder ikke for elektroniske kommunikasjonstjenester som er tilgjengelig for allmennheten.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan sette en frist for når nedleste data etter andre ledd skal gjøres tilgjengelig.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan etter søknad dispensere fra plikten til å gjøre data tilgjengelig dersom det foreligger særskilte forskningsmessige eller kommersielle hensyn.

Dersom en jordstasjon brukes til å assistere en satellitt i en nødsituasjon etter § 4 tredje ledd skal krav i § 8 overholdes og data fra nyttelast skal ikke leses ned.

Dersom en jordstasjon brukes til å assistere en satellitt som er i en nødsituasjon eller i oppskytingsfasen skal innehaver av tillatelse straks underrette Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om assistansen som er gitt.

§ 8 *Plikt til loggføring og lagring*

Innehaver av tillatelse plikter fortløpende å

- a) loggføre alle satellittpasseringer der en jordstasjon sender data til eller leser ned data fra en satellitt og
- b) lagre alle relevante data om antennestyingsordrene på samme nivå som loggføringen foretas.

Data etter første ledd skal lagres ved jordstasjonen i minimum to år.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan gi pålegg om annen lagring og loggføring enn det som fremgår av første ledd.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan kreve at innehaver av tillatelse skal oversende kopi av data etter første og tredje ledd til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, umiddelbart etter at en loggfil er generert.

Plikt etter denne bestemmelsen gjelder ikke for jordstasjon som har antenne med fast pekevinkel.

§ 9 *Tilsyn*

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet fører tilsyn med bestemmelsene i denne forskriften og vilkår i tillatelse etter § 4.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt kreve bistand fra Norsk Polarinstitutt, Forsvarets forskningsinstitutt og andre myndigheter, forvaltningsorgan eller aktører ved utstedelse av tillatelse og ved tilsynet.

Innehaver av tillatelse plikter årlig og på forespørsel å dokumentere for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet at bruken av jordstasjonen er i samsvar kravene i § 7 første og andre ledd og vilkår gitt i tillatelsen etter § 4.

Innehaver av tillatelse skal på forespørsel utlevere logg og kopi av data etter § 8 første og tredje ledd og andre opplysninger som er nødvendig for gjennomføring av tilsyn. Opplysningene kan kreves utlevert elektronisk.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan bestemme at dokumentasjon skal sendes direkte til den som bistår etter andre ledd. Organet som mottar informasjon etter første og andre ledd skal ikke uten skriftlig samtykke fra Nasjonal kommunikasjonsmyn-

dighet gi innsyn i informasjon som på tidspunktet for utveksling var unntatt offentlighet av avsenderorganet etter offentleglova¹ §§ 12, 14, 15 eller §§ 20 til 26.

§ 10 *Medvirking ved tilsyn*

Den som er gjenstand for tilsyn har plikt til å sørge for at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og den som bistår ved tilsynet har uhindret adgang til jordstasjonen. Nødvendig dokumentasjon, alle data og loggføringer skal gjøres tilgjengelig for tilsynsmyndigheten. Tillatelsesinnehaver eller dennes representant eller den driftsansvarlige kan pålegges å være til stede ved tilsynet.

Tillatelser og dokumentasjon om driften og bruken av en jordstasjon skal være tilgjengelige ved jordstasjonen.

§ 11 *Besøksadgang*

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan gi representanter for forskningsinstitusjon som er hjemmehørende i stat som er part i Antarktistraktaten og som har nødvendige faglige kvalifikasjoner, rett til å besøke en jordstasjon.

Innehaver av tillatelse etter § 4 første ledd skal varsles i rimelig tid før besøket. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan overlate til Norsk Polarinstitut å gjennomføre besøket og ledsage representantene.

Det kan stilles særlige vilkår for gjennomføringen av besøket.

Innehaver av tillatelsen plikter å legge forholdene til rette for at godkjent besøk kan gjennomføres.

Reglene om besøksadgang berører ikke retten til å foreta inspeksjoner etter Antarktistraktatens artikkel VII.

§ 12 *Pålegg, sanksjoner og straff*

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan gi pålegg om endring eller opphør av ulovlige forhold som er i strid med kravene i denne forskrift eller vilkår i tillatelse etter § 4, jf. ekomloven² § 10-6.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan ved brudd på kravene i eller i medhold av denne forskrift fatte vedtak om tvangsmulkt etter ekomloven § 10-7, tilbakekall etter ekomloven § 10-8, stenging etter ekomloven § 10-9, overtredelsesgebyr etter ekomloven § 10-13 første ledd nr. 2 eller inndragning etter ekomloven § 10-14 første ledd nr. 2.

Brudd på krav i forskriften kan føre til straff etter ekomloven § 12-4 første ledd nr. 2. Brudd på § 7 straffes etter Bilandsloven³ § 8.

§ 13 *Opphør*

Tillatelse etter § 4 første og andre ledd sies opp skriftlig.

Blir tillatelsen etter § 4 første ledd sagt opp eller trukket tilbake skal jordstasjonen tas ut av drift. Antenne og strømforsyning skal kobles fra der dette er

¹ Lov 19. mai 2006 nr. 16

² Lov 4. juli 2003 nr. 83

³ Lov 27. februar 1930 nr. 03

mulig. Det skal gis skriftlig melding til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om at kravene er oppfylt og at jordstasjonen ikke vil bli brukt med mindre det gis en ny tillatelse.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan be Norsk Polarinstittutt om å forsegle en jordstasjon når retten til å bruke den opphører.

§ 14 *Beredskapssituasjon*

Når hensynet til rikets sikkerhet, beredskap eller andre allmenne hensyn krever det, kan Nasjonal kommunikasjonsmyndighet nekte en jordstasjon brukt eller innskrenke bruken. Dette gir ikke rett til erstatning. Forvaltningsloven § 16 og § 42 gjelder ikke.

§ 15 *Gebyr*

Det skal betales et årlig gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet for tillatelser etter gjeldende forskrift om gebyr mv. til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

§ 16 *Unntak*

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan i særlige tilfeller og innenfor folkerettens rammer gjøre unntak fra bestemmelsene i forskriften.

§ 17 *Klagemyndighet*

Samferdselsdepartementet avgjør klage over enkeltvedtak fattet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

§ 18 *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft fra det tidspunkt departementet bestemmer.